

Annina Pohjavirta

VANHEMPIEN KOKEMA OSALLISUUS PELASTUSARMEIJAN
PORIN PÄIVÄKODISSA

Sosiaalialan koulutusohjelma
2019

VANHEMPIEN KOKEMA OSALLISUUS PELASTUSARMEIJAN PORIN PÄIVÄKODISSA

Pohjavirta, Annina
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Elokuu 2019
Sivumäärä: 47
Liitteitä: 2

Asiasanat: osallisuus, vanhempien osallisuus, kasvatusyhteistyö, vanhempaintoiminta

---

Opinnäytetyön aiheena on vanhempien kokema osallisuus varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhempien kokemuksia heidän osallisuutensa toteutumisesta lapsensa päivähoidossa. Osallisuuden kokemusten lisäksi tutkimuksessa selvitettiin vanhempien suhtautumista vanhempaintoimintaan, ja sen mahdolliseen käynnistämiseen. Tutkimustulosten pohjalta päiväkodin henkilöstö voi alkaa kehittää toimintaansa yhä enemmän vanhempia osallistavaan suuntaan heidän toiveidensa ja palautteidensa mukaisesti.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään osallisuutta käsitteenä, vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatusasiakirjojen sekä käytännön kautta, vanhempien osallisuuteen vaikuttavia tekijöitä, vanhempien osallisuuden tukemista ja edistämistä varhaiskasvatuksen ammattilaisen näkökulmasta, yhteisöllisyyden merkitystä osallisuuteen, kasvatusyhteistyötä, vanhempaintoimintaa varhaiskasvatuksessa sekä vanhempaintoiminnan merkitystä vanhempien osallisuuden edistämässä.

Opinnäytetyön tutkimus on kvantitatiivinen laadullisilla piirteillä. Sen aineisto on kerätty Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhemmilta paperisella kyselylomakkeella. Kyselylomake sisältää enimmäkseen monivalintakysymyksiä, joihin vanhemmat vastaavat Likertin asteikolla. Kyselylomakkeen kysymykset on jaoteltu kahdeksan eri asiakokonaisuuden alle: päivähoidon aloitus, tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys, päivähoidon arki, yhteistyö henkilökunnan kanssa, vaikuttaminen, yhteisöllisyys, osallisuuden osa-alueiden tärkeys ja vanhempaintoiminta.

Tutkimustulokset viittaavat Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhempien olevan pääosin tyytyväisiä oman osallisuutensa toteutumiseen. Pieniä kehittämisen kohteita kuitenkin löytyi, joissa parantamalla henkilöstö kykenee mahdollistamaan yhä paremman vanhempien osallisuuden toteutumisen. Tuloksista myös selviää vanhempien positiivinen suhtautuminen vanhempaintoiminnan käynnistämistä kohtaan.

PARENTS' VIEW ON THEIR PARTICIPATION EXPERIENCE IN THE SALVATION ARMY'S DAY CARE CENTER OF PORI.

Pohjavirta, Annina
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
August 2019
Number of pages: 47
Appendices: 2

Keywords: participation, parents' participation, parental partnership, parental activity

---

The topic of this Bachelor's thesis is parents' experience of participation in early childhood education. The purpose of this thesis was to survey parents' opinions about their own experience of participation in Salvation army's day care center, located in Pori. The study also surveyed parents' attitudes towards parental activity and the possibility of launching it in the future. Based on the results of this study the staff of the day care center can improve their own actions to emphasize parents' participation even more by having the knowledge of parents' wishes and feedback of the matter.

The theory section of the thesis consist of a general definition of participation, parents' participation in early childhood education through the early childhood education documents and in practice, the factors that have impact on parents' participation, the ways to enhance parents' participation from the early childhood educators' point of view, the meaning of community in participation, parental partnership, parental activity in early childhood education and the meaning of parental activity in advancing participation of parents'.

The study of this Bachelor's thesis is quantitative with qualitative features. The material was collected with paper questionnaire from Salvation army's day care center of Pori parents. Questionnaire includes mainly multiple-choice questions which parents can answer according to Likert scale. The questions are divided into eight themes: the beginning of the day care, communication and visibility of activity, daily day care activity, co-operation with the staff, influencing, cooperation and communality, importance of participations' sectors and parental activity.

According to the results of this study parents are mainly satisfied with their participation in Salvation army's day care center located in Pori. There were some small areas that needs developing. The staff of the day care center can improve their own actions in those areas to emphasize parents' participation even more. According to the results of this study the parents are on the positive take of launching parental activity in future.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	KASVATUSYHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA	6
3	VANHEMPIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA	8
3.1	Vanhempien osallisuus varhaiskasvatusasiakirjoissa	8
3.1.1	Varhaiskasvatuslaki	8
3.1.2	Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018	9
3.1.3	Pelastusarmeijan Porin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma.....	9
3.2	Vanhempien osallisuuteen vaikuttavat tekijät	10
3.3	Vanhempien osallisuuden tukeminen	13
3.4	Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksen arjessa	14
3.5	Yhteisöllisyys osana osallisuutta	16
4	VANHEMPAINTOIMINTA VARHAISKASVATUKSESSA.....	17
4.1	Vanhempainyhdistys.....	17
4.2	Vanhempaintoimikunta.....	18
4.3	Vanhempaintoiminta vanhempien osallisuuden edistäjänä	18
5	TUTKIMUSKOHDE, TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA ETENEMINEN....	19
6	TUTKIMUKSEN JA ANALYSOINNIN KUVAUS.....	20
7	TUTKIMUSKYSYMYKSET JA KYSELYLOMAKKEEN TEEMAT	21
8	AINEISTON KERÄÄMINEN	22
9	TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
9.1	Päivähoidon aloitus	24
9.2	Tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys.....	26
9.3	Päivähoidon arki	28
9.4	Vuorovaikutus henkilökunnan kanssa	29
9.5	Vaikuttaminen.....	31
9.6	Yhteisöllisyys.....	33
9.7	Osallisuuden osa-alueiden tärkeys	35
9.8	Vanhempaintoiminta.....	36
9.9	Yhteenveto	38
10	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	41
11	POHDINTA.....	43
	LÄHTEET.....	45
	LIITTEET	
	Liite 1 Saatekirje kyselylomakkeelle	
	Liite 2 Kyselylomake	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on vanhempien osallisuuden kokemukset heidän lapsensa päivähoitossa. Tarkoituksena on kartoittaa vanhempien näkemyksiä heidän osallisuuden kokemuksistaan päiväkodin toimintaan ja sen suunnitteluun sekä arviointiin liittyen. Toisena tavoitteena on tutkia vanhempien kiinnostusta ja halua käynnistää vanhempaintoimintaa päiväkodissa. Tutkimuksella päiväkotia saa tietoa siitä, missä asioissa he ovat onnistuneet vanhempien osallisuuden mahdollistajana, ja missä on vielä kehityksen kohteita. Tulosten perusteella henkilökunta voi lähteä kehittämään omaa toimintaansa vastaamaan vanhempien tarpeita sekä toiveita. Päiväkotia saa myös viitteitä siitä, ovatko vanhemmat halukkaita lähteä kehittämään vanhempaintoimintaa.

Opinnäytetyön yhteistyöpäiväkotina toimii Pelastusarmeijan Porin päiväkotia. Tutkimus on kvantitatiivinen laadullisilla piirteillä, ja se toteutetaan vakioidulla kyselylomakkeella. Kyselylomake suunnataan perhekohtaisesti päiväkodin vanhemmille. Kysymykset ovat jaoteltu aihealueittain, jotta tulosten analysointi ja kyselyyn vastaaminen on selkeämpää. Kyselylomakkeen mukana jaetaan saatekirje ja vastaajia motivoidaan arpomalla kaikkien vastaajien kesken lahjakortti.

Osallisuus käsitteenä on tällä hetkellä varsin pinnalla yhteiskunnassa ja erityisesti varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) uudistuttua. Osallisuutta korostetaan siinä sekä lasten että vanhempien kannalta. Aihe valikoitui päiväkodin tarpeista koskemaan vanhempien osallisuutta. Aihe on ajankohtainen, koska vanhemmat tulevat ottaa entistä vahvemmin mukaan varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Vanhempaintoiminta aiheena sopii osallisuuden käsittelyn yhteyteen. Sen kautta vanhemmille mahdollistuu uusi kanava osallisuuden kokemiselle. Vanhempaintoiminta avaa parhaimmillaan näköalapaikan varhaiskasvatuksen arkeen ja tuo uusia mahdollisuuksia vanhempien osallisuuden toteutumiselle.

2 KASVATUSYHTEISTYÖ VARHAISKASVATUKSESSA

Kasvatusyhteistyö on henkilöstön ja vanhempien välistä vastavuoroista vuorovaikutusta, jonka tulee aina pohjautua lapsen tarpeisiin ja lapsen edun toteutumiseen. Tavoitteena on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi. Kasvatusyhteistyötä ohjaavat kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteet. (Kaskela & Kekkonen 2006, 5 & 17.) Kasvatusyhteistyö mahdollistaa vanhempien osallisuuden ja osallisuus on samalla osa tätä kasvatusyhteistyötä (Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen & Purola 2011, 10).

Lapset tuovat varhaiskasvatukseen mukanaan aiemman elämäkokemuksensa, jossa merkittävässä valossa näyttäytyvät vanhempien ja lasten väliset vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet. Vanhempien ja henkilöstön välinen sujuva yhteistyö taas tuo lasten elämään jatkuvuutta ja turvallisuutta sekä palvelee henkilökunnan luottamuksellisen suhteen luomista lapseen. Säännöllinen yhteistyö on oleellista, jotta vanhempien ja henkilökunnan yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden ja on lapsen edun mukainen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 19.) Tällöin on luonnollisesti tarpeellista jakaa molemminpuolisesti tietoa lapsesta, kasvatuksesta ja toimia toistensa voimavaroina omissa rooleissaan. (Karikoski & Tiilikka 2016, 93.) Hyvin toimiva kasvatusyhteistyö toimii myös suojatekijänä vanhemmuuden ja lasten hyvinvoinnin välillä vähentäen stressin kulkeutumista lasten hyvinvointiin, joka heijastuu taas koko perheen hyvinvointiin (Rönkä ym. 2014, 36–43).

Ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhtautuminen luo edellytyksiä hyvälle kasvatusyhteistyölle. Kasvatusyhteistyössä kasvatustyöhön liittyvistä arvoista, tavoitteista ja vastuista keskustellaan sekä henkilöstön kesken että vanhempien kanssa. Yhteistyö on dialogista ja edellyttää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta vanhempia kohtaan. Ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhtautuminen monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatuskäsityksiin luo puitteet onnistuneelle yhteistyölle vanhempien ja henkilökunnan välillä. Luottamuksen rakentaminen, tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus tukevat kasvatusyhteistyötä. Yhteistyössä tulee huomioida perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä

huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 21 & 34.)

Yhteistyöllä on erilaisia tehtäviä ja muotoja lapsen varhaiskasvatuksen aikana. Päivittäin huoltajien kanssa jaetaan lasten kokemukset ja päivän tapahtumat. Kannustava ja lapsen kehitystä ja oppimista positiivisesti kuvaava viestintä on tärkeää. Yhteistyön merkitys on erityisen tärkeää erilaisissa siirtymävaiheissa ja kun lapsella on tuen tarvetta. Hyvin sujuvat siirtymävaiheet edistävät yhteistyön kehittymistä edelleen lapsen seuraavissa siirtymissä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 34-55; Karikoski & Tiilikka 2016, 93.)

Varhaiskasvatuksen aloituksen jälkeen yhteistyön pääpaino on päivittäisissä kohtaamisissa, missä rakennetaan keskinäistä luottamusta ja yhteistyötä toimivaksi. Erityisen tärkeään rooliin nousee lapsen henkilökohtainen vasu -keskustelu, ja keskustelut niissä tilanteissa, jolloin lapsella on tuen tarvetta. Kun yhteistyö kodin ja varhaiskasvatuksen välillä on jo ennestään hyvällä pohjalla, onnistuu yhteistyön tekeminen haasteellisissäkin tilanteissa sujuvammin. (Heinonen ym. 2016, 226.)

Joskus kasvatusyhteistyö koetaan myös haasteelliseksi. Karila (2011) keräsi kasvattajatiimeiltä ajatuksia siitä, mitkä ovat varhaiskasvatuskeskusteluissa keskeisiä haasteita. Näiksi haasteiksi nousi muun muassa yhteisen kielen puuttuminen, luottamuksellisen ja arvostavan ilmapiirin rakentaminen sekä ajankäyttö ja keskusteluajoista sopiminen. Myös tilanteet, joissa kasvattajilla ja vanhemmilla on eriävät näkemykset, nostettiin esille yhteistyön haasteina. (Karila 2011, 64.)

Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön arvioinnissa tulee huomioida vanhempien erilaisuus ja heidän eroavat yhteistyötarpeensa. Jotkut toivovat jatkuvaa säännöllistä yhteistyötä, kun toiset osoittavat selvästi, että heille riittää vähäisempi yhteistyö. Mikäli lapsen tilanne ei edellytä tiivistä yhteistyötä, on varhaiskasvatuksen henkilöstön kunnioitettava vanhempien oikeutta toimia omalla tavallaan. Kuitenkin henkilöstön on aina tarjottava yhteistyön lisäämistä, jos vanhemmat sitä toivovat. (Koivunen & Lehtinen 2016, 115.)

3 VANHEMPIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Osallisuus käsitteenä syvimmissä merkityksessään tarkoittaa sitä, että ihmiset voivat tulla kuulluiksi ja vaikuttaa heitä koskettaviin asioihin osallistumalla yhteisössä asioiden suunnitteluun, päätöksentekoon sekä ottamalla vastuuta asioiden toteutuksesta (Hill, Davis, Prout & Tisdall 2004, 77-96; Piironen 2007, 5). Osallisuus on kokonaisvaltainen sekä subjektinen kokemus siitä, että voi vaikuttaa elämäänsä ja ympäristöönsä. Osallisuus merkitsee sitoutumista sekä vapaaehtoisesti kumpuavaa innokkuutta ja halua toimia yhteisöllisesti. (Heinonen ym. 2016, 229.)

Osallisuudella ei tarkoiteta mahdollisuutta osallistua eri palveluihin ja aktiviteetteihin, mutta osallistuminen voi olla alku osallisuuden toteutumiselle. Jotta osallistuminen syvenee osallisuudeksi, tulee osallistujalla olla mahdollisuuksia vaikuttaa toiminnan sisältöön, toteutukseen ja arviointiin. (Turja 2016, 47.)

3.1 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatusasiakirjoissa

3.1.1 Varhaiskasvatuslaki

Varhaiskasvatuslain varhaiskasvatuksen tavoitteista löytyy heti velvoittava kohta kasvatusyhteistyöstä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 3§). Uudistettu varhaiskasvatuslainsäädäntö tuottaa nykyisten määrittelyjensä kautta uusia painotuksia vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Siinä painotetaan vanhempien osallisuutta sekä oman lapsensa kasvatuksen lisäksi myös laajemmin varhaiskasvatuksen käytäntöjen kehittämiseen. (Vaikuttava varhaiskasvatus 2016, 41.) Varhaiskasvatuslaissa vanhempien osallisuudesta todetaankin, että lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin sekä heille on järjestettävä säännöllisesti mahdollisuus osallistua toimipaikan varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 20§). Laki haastaa uudenlaisten kumppanuus-, yhteistyö- ja osallisuuskäytäntöjen kehittämiseen

varhaiskasvatuksessa. Näiden käytäntöjen kehittämässä toimiviksi ja lainmukaisiksi vanhempien osallisuus on keskeisessä roolissa. (Vaikuttava varhaiskasvatus 2016, 41.)

3.1.2 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) on varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset sekä lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatusta toteutetaan. Perusteiden laatimista ohjaa erityisesti varhaiskasvatuslaki. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa (2018) ohjeistetaan vanhempien osallisuuden lähtevän jo siitä, että he saavat riittävästi tietoa kaikkien varhaiskasvatuksen toimintamuotojen sisällöistä ja ominaispiirteistä. Tässä kohtaa on kunnan tehtävä järjestää ohjausta ja neuvontaa eri tarjolla olevista varhaiskasvatuspalveluista. Tarvittaessa vanhemman kanssa yhdessä pohditaan sitä, mikä varhaiskasvatuksen toimintamuoto ja laajuus vastaavat lapsen tarpeita ja etua. Tätä neuvontaa ja ohjausta annetaan sekä varhaiskasvatuspalveluihin hakeuduttaessa, ja lapsen jo ollessa palvelujen piirissä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 18.)

Perusteiden mukaan vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 34).

3.1.3 Pelastusarmeijan Porin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma

Pelastusarmeijan Porin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Heidän toimintansa arvoperustana taustalla on yhdenvertaisuuden, perheiden moninaisuuden ja tasa-arvon kunnioitus. Päiväkodin toimintakulttuuri on keskusteleva ja toimintaa kehittävä, joka antaa huoltajille mahdollisuuden osallistua toiminnan kehittämiseen. (Pelastusarmeijan Porin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2019.)

Vanhemmillä on mahdollisuus vaikuttaa toimintaan esimerkiksi vuosittaisen asiakaskyselyn muodossa. Vanhemmat voivat myös kommentoida päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa sähköpostitse ja näin vaikuttaa päiväkodin toimintaan. Yhteiselle keskustelulle on luotu rakenteita. Esimerkiksi vanhempainillat, jotka ovat vuorovaikutuksellisia ja toiminnallisia. Niitä järjestetään ainakin kerran vuodessa. Päiväkodissa järjestetään myös yhteisiä juhlia ja tapahtumia, joiden tarkoituksena on luoda yhteishenkeä. (Pelastusarmeijan Porin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2019.)

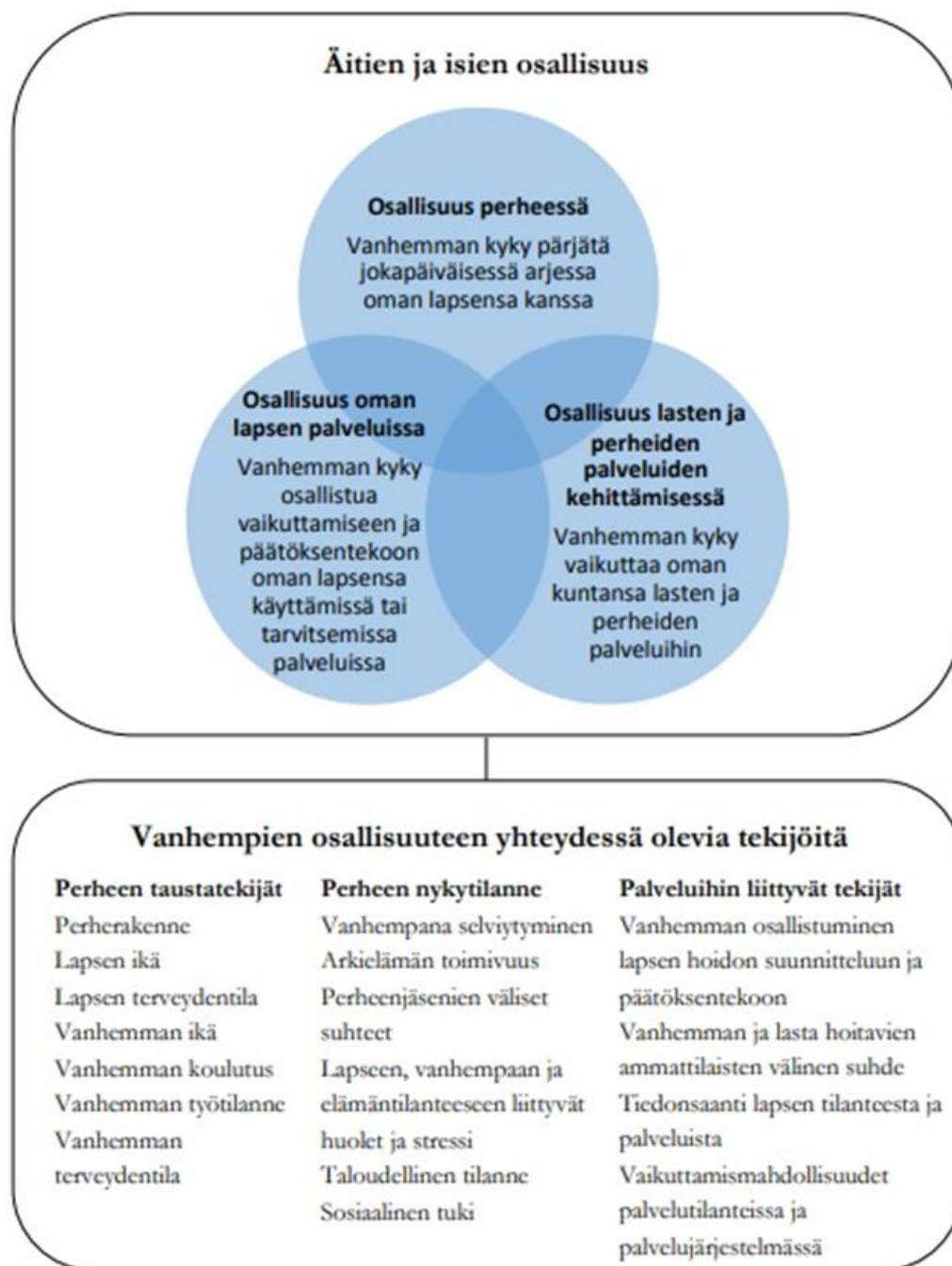
Huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö perustuu luottamuksellisuuteen ja molemminpuoliseen arvostukseen. Toimiva pohja yhteistyölle luodaan päivittäisissä keskusteluissa vanhempien kanssa. Henkilökunta toimii yhteistyössä aloitteellisena osapuolena. Vähintään kerran vuodessa pidetään varhaiskasvatuskeskustelu vanhempien kanssa, jossa keskustellaan lapsen kehityksestä, tavoista ja tuen tarpeista sekä kirjataan yhdessä sovitut asiat lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. (Pelastusarmeijan Porin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2019.)

Vanhempien osallisuutta mahdollistavat muun muassa lasten kasvun kansiot, joihin tallennetaan tuotoksia ja kuvia vuosien varrelta. Sosiaalista mediaa hyödynnetään osallisuuden mahdollistajana. Facebook-sivuille laitetaan kuvia arjesta sekä erityisistä tapahtumista ja vanhempien kesken on muodostettu WhatsApp -ryhmiä, joissa voidaan tiedottaa ja lähettää kuvia päiväkodin päivittäisestä toiminnasta. Vanhemmille kerrotaan viikon tapahtumista myös ryhmien ilmoitustauluilla, jotta kaikki vanhemmat ovat tasa-arvoisessa asemassa. (Pelastusarmeijan Porin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2019.)

3.2 Vanhempien osallisuuteen vaikuttavat tekijät

Kasvatusyhteistyö mahdollistaa vanhempien osallisuuden ja osallisuus on samalla osaa tätä kasvatusyhteistyötä (Venninen ym. 2011, 10).

Maaret Vuorenmaa (sh, TtT, tutkija, yliopisto-opettaja) tutki äitien ja isien osallisuutta perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevia tekijöitä. Tutkimuksen tulokseksi saatiin, että vanhempien vaikuttamismahdollisuudet ja osallistumi-

Kuvio 1. Yhteenveto vanhempien osallisuuden osa-alueista ja osallisuuteen yhteydessä olevista tekijöistä. (Vuorenmaa 2016, 37)

nen päätöksentekoon palveluissa omaan lapseen kohdistuen osoittautuivat vanhempien osallisuudelle tärkeiksi. Vastaavasti tulokset riittämättömien vaikuttamismahdollisuuksien ja työntekijälähtöisen päätöksenteon yhteydestä vanhempien heikompaan

osallisuuteen viittaavat siihen, että vanhempi on kokenut itsensä kyvyttömäksi ottamaan osaa lapsensa asioiden käsittelyyn tai hän on kokenut jääneensä asioiden käsittelyssä ulkopuoliseksi. Myös avoimen ja ajantasaisen tiedonsaannin lapsen tilanteesta on osoitettu olevan yhteydessä vanhemman vahvempaan osallisuuteen sekä mitä toimivammaksi, kunnioittavammaksi ja tasavertaisemmaksi vanhemmat ovat pitäneet suhdettaan lasta hoitavien työntekijöiden kanssa. (Vuorenmaa 2016, 79 & 35.) Aikaisempien tutkimusten mukaan vanhemmat haluavat tulla palveluissa huomioiduksi oman lapsensa asioiden asiantuntijana ja heille on tärkeää kokemus kuulluksi tulemisesta, vaikka he eivät haluaisi tai pystyisi konkreettisesti osallistumaan päätöksentekoon (Mäenpää & Åstedt-Kurki 2008, 219–226; Rosenthal & Nolan 2013, 492–502).

Pääkaupunkiseudun sosiaalipalveluiden kehittämiskeskus Socca on tehnyt tutkimuksen, jossa se selvitti lasten vanhempien ja varhaiskasvatuksen osallisuutta pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Vanhempien ja henkilökunnan vastausten perusteella syntyi kuva siitä, että voidakseen vaikuttaa ja olla osallinen lapsensa päivähoidon, on vanhemman oltava itse aktiivinen. Jos yhdistetään tämä tieto vanhempien osallisuuteen yhteydessä oleviin tekijöihin, voi osallisuus vanhemmille osoittautua haasteelliseksi, mikäli sitä ei aktiivisesti edistetä henkilöstön toimesta. Vanhempien kohdalle osallisuutta yhteistyöhön ja lapsen varhaiskasvatukseen ei voida arvioida pelkästään halukkuuden näkökulmasta, vaan myös mahdollisuuden ja jaksamisen näkökulmasta (Venninen ym. 2011, 55; Koivunen 2009, 154.)

Soccan tutkimuksessa vanhempien osallisuuden esteiksi osoittautuivat henkilöstön mielestä vanhempien kiire, tietämättömyys päivähoidon sisällöstä sekä välinpitämätön asenne varhaiskasvatusta kohtaan. Vanhempien toiveiden koettiin olevan usein hyvin yksilöllisiä ja vaikeita toteuttaa ryhmämuotoisessa hoidossa. Yhteisiksi haasteiksi koettiin kulttuurierot, yhteisen kielen sekä kasvokkain tapahtuvien kohtaamisten vähyys. (Venninen ym. 2011, 55.)

3.3 Vanhempien osallisuuden tukeminen

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin tulisi edistää osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa, myös vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Tämä edellyttää jo lähtökohtaisesti osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa henkilöstön tulee arvostaa huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 30). Vanhempien osallisuutta voidaan edistää kannustamalla heitä pyytämään apua, rohkaisemalla hankkimaan tietoa, auttamalla tunnistamaan lapsen ja heidän vanhemmuutensa vahvuuksia, antamalla tietoa ongelmatilanteissa sekä päätöksenteon tueksi sekä tukemalla vanhempia luottamaan heidän omiin kykyihinsä vanhempana (Lamminen 2018, 8). Vanhempien toimintaan osallistumista sekä heidän osallisuuttaan edistää kannustaminen heidän omaehtoiseen ja oma-aloitteeseen tekemiseen (Kaskela & Kekkonen 2006, 26).

Toimiviksi käytänteiksi vanhempien osallisuuden lisäämiseksi on listattu kokonaisvaltainen päiväkodin osallisuuden toimintakulttuuri, dialoginen vuorovaikutus vanhempien ja henkilöstön välillä ja henkilöstön aktiivisuus näiden edistäjänä. Merkittävää on, kuinka saadaan kaikille vanhemmille luotua mahdollisuudet osallisuuteen. Viestinnässä henkilöstön on otettava aktiivinen kysymysten esittäjän rooli, ja löydettävä keinot sekä kanavat, mitkä siinä toimivat parhaiten. (Heinonen ym. 2016, 231-233.) Niitä tulee pohtia yhteistyössä vanhempien kanssa ja tarkoituksenmukaisesti valita sopivat menetelmät eri tilanteisiin. Näistä esimerkkeinä puhelut, tekstiviestit, WhatsApp-viestit, sähköposti, reissuvihko, ilmoitustaulu, viikko/kuukausikirje ja blogi (Lamminen 2018, 8).

Konkreettisina menetelminä vanhempien osallisuuden edistämiseksi on pedagoginen dokumentointi, perinteiden luominen sekä ylläpitäminen, vanhempainiltojen muokkaaminen, vanhempaintoiminta, vanhempien osaamisen valjastaminen käyttöön, kodin arjen näkyväksi tekeminen varhaiskasvatukseen sekä vanhempien mukaan ottaminen varhaiskasvatuksen arkeen. (Heinonen ym. 2016, 231-233.) Kotia saadaan varhaiskasvatukseen mukaan esimerkiksi vanhempien tuomilla valokuvilla, lapsen lempi asioiden jakamisella henkilökunnan tietoon tai vaikka ryhmän maskotin

kotikäynneillä. Vastaavasti vanhemmat varhaiskasvatuksen arkeen voidaan pyytää, vaikka avoimien ovien päivänä tai apukäsiksi arjen erityishetkiin. (Lamminen 2018, 18-21.)

Pedagoginen dokumentointi on tärkeä työmenetelmä varhaiskasvatuksessa. Se mahdollistaa varhaiskasvatuksen suunnittelun, toteuttamisen, arvioimisen ja kehittämisen. Se on prosessinomaista, jossa havainnot, dokumentit ja niiden vuorovaikutuksellinen tulkinta muodostavat ymmärrystä varhaiskasvatuksen pedagogisesta sisällöstä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 37.) Pedagoginen dokumentointi voi koostua esimerkiksi lasten töistä, valokuvista, videoista, lomakkeista ja lasten kasvun kansioista. Pedagogiseen dokumentointiin voidaan nykyaikana hyödyntää vaikka sosiaalista mediaa, ja luoda ryhmälle oma WhatsApp -keskustelu, suljettu blogi tai vaikka yhteinen Facebook -ryhmä vanhempien suostumuksella. Näin vanhemmille saadaan varhaiskasvatuksen arkea näkyväksi, ja heille mahdollistuu osallisuus lapsensa arkeen varhaiskasvatusympäristössä. (Lamminen 2018, 9-10.)

Mielikuvitusta käyttäen voidaan kerätä vanhempien toiveita, palautetta ja ideoita hyödyntämällä esimerkiksi erilaisia laatikoita, pusseja tai vaikka rakentaa toiveiden puu! Voidaan järjestää myös tilaisuuksia ajatustenvaihtoon, vaikka vanhempainkahvilan merkeissä. (Lamminen 2018, 7-13.)

3.4 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksen arjessa

Vanhempien kasvatusoikeus ja oikeus osallisuuteen lapsen varhaiskasvatuksesta ei häviä, vaikka päivän aikana he ovatkin toisaalla. Vanhemman osallisuus on sekä konkreettista toimintaa varhaiskasvatuksessa, mutta tavoitteena on myös kokemuksellinen osallisuus, jossa vanhempi sitoutuu lapsensa elämään varhaiskasvatuksenkin aikana. Tällöin korostuu tiedonsaanti varhaiskasvatuksen henkilökunnalta sekä vanhempien kuuleminen. Usein varhaiskasvatuspaikoissa on pitkälle kehittynyt tiedottamisen kulttuuri, jossa vanhemmille kerrotaan tietoja yksisuuntaisesti, jolloin vastavuoroisuus vuorovaikutuksesta jää puuttumaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25 & 26.) Tämä on estävä tekijä vanhempien osallisuuden kokemukselle.

Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa varhaiskasvatukseen. Henkilöstön tulee luoda heille siihen tilaisuudet ja kanavat, joita pitkin se mahdollistuu. Suunnitteluun vaikuttaminen tarkoittaa dialogista vuorovaikutusta vanhempien ja henkilöstön välillä esimerkiksi kasvatusarvoista, kasvatuskäsityksistä ja kasvatustietämistä. Vanhempien osallisuudelle on arvokasta, että henkilöstö on kiinnostuneita heidän ajatuksistaan, odotuksistaan, peloistaan, toiveistaan ja uskomuksistaan varhaiskasvatuksesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Yhtenä osallisuuden tarkastelun keinona voidaan hyödyntää Monica Madsenin päätösvaltatikapuita (Madsen 1999). Ne ovat kehitetty lasten ja nuorten osallisuuden toteutumisen tarkasteluun, mutta niitä voi soveltaa myös yleisemmin. Järvi on soveltanut niitä vanhempien osallisuuteen. Tikapuut koostuvat silloin näistä: manipuloitu osanotto, koristeellinen osanotto, symbolinen mukanaolo, määrätty tai ilmoitettu osanotto, konsultoiva ja ilmoitettu osanotto, päätösvaltainen osanotto, aloitteen tekevä osanotto ja kasvatuskumppanuuden mukainen osallisuus. (Järvi 2005, 4 & 5.)

Näistä varhaiskasvatuspaikoissa esiintyviksi nousee symbolinen mukanaolo, jolloin vanhemmat saavat näennäisesti suunvuoron, mutta perimmäisenä tarkoituksena on perheystävällisen kuvan antaminen organisaatiosta, esimerkiksi kun vanhempia pyydetään vaikuttamaan, mutta kanavia siihen ei ole luotu eikä aloitteita huomioida. Määrätty tai ilmoitettu osanotto, jolloin vanhempia kutsutaan mukaan, mutta tietystä syystä ja tietyin ehdoin. Tämän kaltaisiksi voisi luetella perinteiset vanhempainillat, joihin kutsutaan vanhemmat yksipuoliseen tiedottamiseen. Konsultoivassa ja ilmoitetussa osanotossa varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa toiminnasta, mutta vanhempien tarpeita, kokemuksia ja kehittämisohjeita kysytään ja heillä on mahdollisuus esittää kommenttejaan sen aikana. Näihin esimerkiksi sopisivat yhteisjuhlat ja toiminnalliset vanhempainillat. Päätösvaltaisessa osanotossa vanhemmilla on vaikutusvaltaa varhaiskasvatuksen toteuttamiseen lapsi-, yksikkö- ja kuntatasolla, ja tämä toteutuu vähintäänkin lapsen omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa yhteistyössä henkilöstön kanssa. Aloitteen tekevässä osanotossa vanhemmat itse suunnittelevat ja organisoivat omaa osallistumistaan (esim. vanhempaintoiminta) varhaiskasvatuspalveluissa. Kasvatuskumppanuuden mukainen osallisuus käsittää toimivan kasvatusyhteistyön sekä kokonaisvaltaisen osallisuuden sen hengessä. (Järvi 2005, 4 & 5.)

Taulukko 1. Vanhempien osallisuuden aste suhteessa vanhemmuuden rooleihin varhaiskasvatuspalveluissa (Järvi 2005)

Vanhempien rooli	Osallisuuden aste pieni	Osallisuuden aste suuri
palvelutarpeen esittäjänä	viranhaltija määrittelee lapsen hoidon tarpeen ja osoittaa päivähoitopaikan	vanhemmat määrittelevät lapsen hoidon tarpeen ja valitsevat perheen tilanteeseen sopivimman ratkaisun ja hoitomuodon
hyvinvointipalvelun asiakkaana	asiakkaan rooli passiivinen, palvelun vastaanottaja	asiakkaan rooli aktiivinen, palvelun suunnitteluun, toimintamuotoihin ja arviointiin osallistuva
kasvatuskumppanina	rajattu järjestelmälähtöinen osallistuminen	perhelähtöinen kasvatuskumppanuus

3.5 Yhteisöllisyys osana osallisuutta

Vanhempien osallisuudella voidaan parantaa varhaiskasvatuksen yhteisöllisyyttä ja yhteisöllisyys on yksi tärkeä tekijä osallisuuden tunteen luomisessa (Heinonen ym. 2016, 230; Edu.fi – opettajan verkkopalvelun www-sivut 2019). Yhteisöllisyydessä yksilöt luovat yhteisön, jossa he toimivat yhdessä yhteisen tehtävän tai päämäärän saavuttamiseksi ja varhaiskasvatuksessa se toteutuu yhteisenä päämääränä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Yhteisön pelkkä olemassaolo ei kuitenkaan takaa yhteisöllisyyden toteutumista vaan sen syntymiseen vaaditaan jäsenten keskinäistä luottamusta, avointa kommunikaatiota, vuorovaikutusta sekä osallistumista. Yksilöiden tunteet ovat keskeisessä roolissa yhteisöllisyyden kehittymisen kannalta ja kokemus siitä, että on osa yhteisöä sekä tuntee olevansa yhteisössä tarpeellinen, hyväksytty ja arvokas jäsen täyttää yhteisöllisyyden määritelmän. (Edu.fi – opettajan verkkopalvelu www-sivut 2019.)

Vanhempien osallisuuden tärkeä puoli on siis kokemuksellisuus. Vanhemman tunne siitä, että hän kuuluu lapsensa varhaiskasvatusyhteisöön (Kaskela & Kekkonen 2006, 27). Tätä voidaan edistää luomalla mahdollisuudet vanhempien verkostoitumiselle ja yhteiselle toiminnalle erilaisissa tapahtumissa. Yhteisöllisyys antaa tukea myös henkilöstön työlle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 34.)

4 VANHEMPAINTOIMINTA VARHAISKASVATUKSESSA

Vanhempaintoiminta varhaiskasvatuspaikassa on vanhempien järjestämää, lasten oppimista ja hyvinvointia edistävää vapaaehtoistoimintaa. Vanhemmat voivat toimia vapaamuotoisissa vanhempainfoorumeissa, tai rekisteröidyssä vanhempainyhdistyksessä. Olipa toiminnan muoto mikä hyvänsä, sen tavoitteena on kodin ja varhaiskasvatuksen hyvän yhteistyön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Toiminnan keskiössä ovat kaikki yhteisöön kuuluvat lapset. Yhdessä vanhemmat voivat konkreettisesti vaikuttaa lasten sekä koko varhaiskasvatusyhteisön hyvinvointiin, viihtyvyyteen ja turvallisuuteen. Vanhempaintoimintaan ei ole yhtä ainoaa oikeaa mallia vaan toiminnan sisällöt muotoutuvat aina tarpeista ja lähtökohdista ammentaen. (Vanhempainliiton www-sivut 2019.)

Vanhempaintoimintaan kannattaa aina valita myös varhaiskasvatuksen edustaja. Hänen tehtävänä on viestintä vanhempaintoiminnan ja henkilöstön välillä. (Karhuniemi 2013, 113.) Kuitenkin vastuu toiminnasta pitäisi olla vanhemmilla itsellään. Varhaiskasvatuspaikka voi kuitenkin osoittaa tukensa vanhempaintoiminnalle tarjoamalla esimerkiksi toiminnalle puitteita ja tiloja. (Arminen ym. 2013, 232.)

4.1 Vanhempainyhdistys

Rekisteröity vanhempainyhdistys perustetaan perustavassa kokouksessa ja sen voi perustaa vähintään kolme henkilöä. Kokouksen jälkeen yhdistys ilmoittautuu Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään Yhdistysrekisteriin, josta se saa oman rekisterinumeron. Rekisteröity yhdistys on taloudellisesti ja oikeudellisesti itsenäinen eivätkä yhdistyksen jäsenet vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen sitoumuksista. Yhdistyksen jäsenet valitsevat yhdistyksen puheenjohtajan ja hallituksen toimeenpanemaan yhdistyksen kokousten tekemiä päätöksiä. Puheenjohtaja ja hallituksen jäsenet valtuutetaan toimimaan jäsenistön puolesta. Rekisteröity yhdistys voi tehdä sitoumuksia ja sopimuksia, omistaa omaisuutta ja avata oman pankkitilin, hakea lupia ja avustuksia, saada luvan kerätä rahaa, toimia verottomasti tietyissä rajoissa, ottaa vastaan lahjoituksia, olla jäsenenä toisessa yhdistyksessä, toimia työnantajana ja vaikuttaa kunnan asioihin. (Suomen vanhempainliitto 2018, 6.)

4.2 Vanhempaintoimikunta

Vanhempaintoimikunnan aloittaminen on nopeaa eikä vaadi erityisiä toimenpiteitä, mutta se ei ole oikeuskelpoinen eli se ei voi hankkia nimiinsä omaisuutta tai avata pankkitiliä tai kuulua jäsenenä yhdistykseen (Vanhempainliiton www-sivut 2019). Vanhempaintoimikunnan toiminnasta vastuun kantavat ne henkilöt, jotka ovat järjestäneet ja osallistuneet toimintaan. Vanhempaintoimikunta soveltuu lähinnä taloudellisesti pienimuotoiseen toimintaan. (Suomen vanhempainliitto 2018, 6.)

4.3 Vanhempaintoiminta vanhempien osallisuuden edistäjänä

Vanhempaintoiminnan kautta vanhemmalle mahdollistuu uusi kanava osallisuuden kokemiselle. Se avaa parhaimmillaan näköalapaikan varhaiskasvatuksen arkeen, ja siihen kasvu- ja toimintaympäristöön, jossa lapsi viettää paljon aikaansa. Vanhempaintoiminnan myötä vanhemmat oppivat tuntemaan varhaiskasvatuksen henkilöstöä, lapsensa kavereita ja heidän vanhempiaan. Sitä kautta mahdollistuu myös vertaistuen saanti vanhemmuuteen, kun vanhemmat verkostoituvat. Vanhempien läsnäolo ja aktiivinen yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa vahvistaa myös kasvatusyhteistyötä kodin ja varhaiskasvatuksen välillä. (Vanhempainliiton www-sivut 2019.) Vanhempaintoiminta voi toimia myös kanavana palautteen annossa henkilöstön ja vanhempien välillä. Lisäksi vanhempaintoiminnassa voidaan esittää kannanottoja erilaisissa kysymyksissä tai luoda yhteistyön pelisääntöjä henkilöstön ja vanhempien välillä. (Karhuniemi 2013, 113 – 114.)

Vanhempien järjestämä toiminta päiväkodissa ja koulussa vahvistaa yhteisöllisyyttä. Yhteisöllinen ja kaikille avoin toimintakulttuuri edistää myönteistä ilmapiiriä, sekä lisää turvallisuuden tunnetta ja keskinäistä luottamusta. (Vanhempainliiton www-sivut 2019.) Hyvä yhteisöllisyys varhaiskasvatuspaikassa luo edellytyksiä vanhempien osallisuuden mahdollistamiseksi.

5 TUTKIMUSKOHDE, TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA ETENEMINEN

Tutkimuskohteenani toimii yksityinen 76 hoitopaikkainen Pelastusarmeijan Porin päiväkoti, joka sijaitsee aivan Porin keskustassa. Toimintaympäristö koostuu kahdesta vanhasta, remontoidusta puutalosta avaralla vehreällä sisäpihalla. Päiväkodilla on oma valmistuskeittiö. Päiväkotiin voi hakea varhaiskasvatuksen palveluseteliä Porin kaupungilta. Päiväkodissa toimii neljä ryhmää: Pörriäiset (1-2 –vuotiaat) Leppäkertut (2-4 –vuotiaat), Perhoset (3-5 –vuotiaat) ja Ampiaiset (3-6 –vuotiaat). Päiväkodin toimintaa ohjaa Pelastusarmeijan kristillinen arvopohja ja sen asettamat perustavoitteet toiminnalle. Perustavoitteita ovat lapsen oikeus hyvään ja turvalliseen päivähöitoon, virikkeitä antava, tasapainoinen ja monipuolinen kasvuympäristö sekä päiväkodin tehtävä turvata ja suojata lasta, jotta lapsen edut toteutuvat huolimatta perheen tai esimerkiksi yhteiskunnan vaikeuksista (Pelastusarmeijan www-sivut 2019). Pelastusarmeijan Porin päiväkodin omat esi- ja varhaiskasvatussuunnitelmat pohjautuvat Porin kaupungin vastaaviin dokumentteihin. Kyselyn tekemisen ajankohtana päiväkodilla on asiakasperheitä 66.

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhempien kokemuksia heidän osallisuutensa toteutumisesta lapsensa varhaiskasvatuksessa sekä heidän ajatuksiaan mahdollisesti käynnistettävästä vanhempain toiminnasta. Tavoitteena on kerätä varhaiskasvatuksen henkilöstölle tietoa vanhempien kokemuksista, mielipiteistä ja ideoista koskien osallisuutta, kasvatusyhteistyötä, yhteisöllisyyttä sekä vanhempain toimintaa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö saa opinnäytetyöni pohjalta viitteitä siihen, millaisten asioiden kohdalla vanhempien osallisuuden lisäämistä tulisi etenkin huomioida ja miten osallisuutta kannattaisi lähteä tulevaisuudessa edistämään. Tulosten pohjalta henkilöstö saa tietoa, jonka mukaisesti voi lähteä kehittämään mahdollista vanhempain toimintaa osaksi vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä kasvatusyhteistyötä.

Opinnäytetyö käynnistyi keväällä 2019 yhteydenotolla Pelastusarmeijan Porin päiväkotiin. Aihetta kartoitettiin sähköpostitse ja tarpeesta aiheeksi nousi vanhempien kokemus osallisuudesta sekä vanhempain toiminta. Vanhempien osallisuus on ajankohtainen aihe ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle on tärkeitä tietää, mitä vanhempien

kokemukset, mielipiteet ja ideat heidän toimipaikassaan asiasta ovat. Aiheen löydyttyä lähdin työstämään opinnäytetyön teoriaosuutta, jotta sain tarvittavan tietopohjan tehokkaan kyselylomakkeen muodostamiseksi. Aineiston keräämisen jälkeen lähdin työstämään tulosten analysointia. Syötin suljettujen kysymysten vastaukset tietokoneelle havaintomatriisiin ja avointen kysymysten vastaukset kirjoitin puhtaaksi.

6 TUTKIMUKSEN JA ANALYSOINNIN KUVAUS

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus ja kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus ovat tutkimusmenetelmiä, joita on vaikea täysin erottaa toisistaan ja usein ajatellaan, että ne täydentävät toisiaan. Määrällistä ja laadullista tutkimusta voidaan käyttää rinnakkain. On sanottu, että kvantitatiivinen käsittelee lukuja ja kvalitatiivinen pyrkii ymmärtämään merkityksiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 132–133.) Tässä tutkimuksessa yhdistyvät sekä laadullinen että määrällinen tutkimusmenetelmä, jolloin sitä kutsutaan menetelmätriangulaatioksi (Vilkkä 2015, 72).

Opinnäytetyön määrällisen tutkimuksen osassa käsitellään ja selvitetään lukumääriä ja prosentiosuuksia koskevia kysymyksiä. Asioiden kuvaaminen tapahtuu numeerisesti ja tulosten havainnollistaminen toteutetaan taulukoiden ja kuvioiden kautta. (Heikkilä 2008, 16-17.) Kvantitatiivinen tutkimus on prosessinomaista ja se edellyttää tekijältään tutkittavan ilmiön tuntemista sekä teoriapohjaa (Kananen 2010, 74-75). Tämän opinnäytetyön alkuosa luo tutkimukselleni teoreettisen viitekehyksen.

Tutkimus on luonteeltaan kuvaileva, jolloin se tuo esiin yksityiskohtaisia kuvauksia henkilöistä, tapahtumista tai tilanteista. Se tallentaa ilmiöstä keskeiset ja mielenkiintoiset piirteet. Kuvaileva tutkimus voi olla kvalitatiivinen tai kvantitatiivinen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 138–139.)

Vaikka tutkimus on pääasiassa määrällinen, on siinä myös laadullisia piirteitä. Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään tutkimuskohdetta. Jos haluaa selvittää, mitä tutkittavat ajattelevat, tuntevat, kokevat tai uskovat kannattaa metodiksi valita

haastattelut, kyselylomakkeet tai asenneskaalat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 180). Tiedonkeruumenetelmänä kvantitatiivisessa tutkimuksessakin käytetään usein kyselylomaketta, joka suunnataan tietylle kohderyhmälle. (Kananen 2010, 75.) Tämän tutkimusaineiston hankintamenetelmänä käytän vakioitua kyselylomaketta Likertin asteikolla, ja lisäksi laadullisten tulosten saamiseksi avoimia kysymyksiä asiakokonaisuuksista.

Tutkimus kohdistuu perusjoukkoon eli Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhempiin. Aineiston analyysiin käytän suoria jakaumia. Tutkimuksen tavoitteena on kuvata vanhempien kokemuksia heidän osallisuutensa toteutumisesta, joten edellä mainittu analyysimenetelmä on riittävä tälle tutkimukselle. Suorat jakaumat kertovat, miten yksittäisen kysymyksen vastaukset jakautuvat eri vastausvaihtoehtojen kesken. (Kananen 2010, 104-106.)

7 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA KYSELYLOMAKKEEN TEEMAT

Keskeisiä tutkimuskysymyksiäni ovat: Miten Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhemmat kokevat osallisuutensa toteutuvan? Mitä he pitävät tärkeänä osallisuudessa? Haluavatko he käynnistää vanhempaintoimintaa osaksi kasvatusyhteistyötä? Mitä he vanhempaintoiminnasta ajattelevat?

Lähdin tutkimuskysymysten kautta kehittämään sitä palvelevaa kyselylomaketta. Ensiksi tutustuin aiheeni teoria-asiakokonaisuuteen, keskeisiin käsitteisiin, kohderyhmään sekä tutkimuskohteeseen, jotta kysely saadaan palvelemaan tarkoitustaan. Perehtymisen perusteella jaoin kyselylomakkeen aihealueisiin, joiden kysymyksiä sitten lähdin muodostamaan tarpeellisten vastausten keräämiseksi. (Villa 2007, 70-71.) Kysymykset on jaoteltu lomakkeelle aihealueisiin myös siksi, jotta vastaaminen kyselyyn olisi selkeämpää. Jaoin aihealueet seuraavanlaisiksi; päivähoiton aloitus, tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys, päivähoiton arki, yhteistyö henkilökunnan kanssa, vaikuttaminen, yhteisöllisyys, ”sinulle tärkeätä osallisuuden kokemuksessa on” ja

vanhempaintoiminta. Kyselyssä kysymykset ovat vakioitu eli kohderyhmältä kysytään samat asiat, samassa järjestyksessä ja samalla tavalla (Vilka 2007, 28).

8 AINEISTON KERÄÄMINEN

Tutkimusaineisto kerättiin Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhemmilta paperisella kyselylomakkeella (LIITE 2.) toukokuu - kesäkuun 2019 välisenä aikana. Ajanjakson ongelmana oli juuri hetki sitten tehty päiväkodin oma asiakastyytyväisyyskysely ja kesälomien läheisyys. Positiivista ajankohdassa on, että vanhemmat ovat saaneet kuluneen toimintakauden aikana kokemuksia varhaiskasvatuksen arjesta, toimintatavoista ja omasta osallisuudestaan, jolloin he pystyvät niitä parhaiten myös arvioimaan tulevalle toimintakaudelle hyödynnettäväksi. Motivoidakseni vanhempia vastaamaan kyselyyn, arvottiin vastaajien kesken lahjakortti (arvo 25 euroa) Leo's leikkimaahan. Arvonta suoritettiin anonyymisti kahtia leikattavien arpalipukkeiden avulla, joista toinen osa palautettiin täytetyn kyselylomakkeen kera suljetussa kirjekuussa.

Aineiston keruu toteutettiin paperista kyselylomaketta käyttäen, sillä päiväkodilla oli siitä hyviä kokemuksia vastausprosenttia ajatellen. Jotta kyselylomakkeen avulla saataisiin tutkimuskysymykseen kattavia vastauksia vanhempien osallisuudesta varhaiskasvatuksessa, tehtiin kysymykset varhaiskasvatusympäristöön sopiviksi, helpoiksi ymmärtää ja tarpeeksi informaatiota tuottaviksi. Kyselylomakkeessa käytettiin strukturoituja monivalintakysymyksiä ja asteikkoihin perustuvia kysymyksiä. Asteikkoon perustuviin kysymysväittämiin hyödynnettiin Likertin asteikkoa, koska sillä voidaan mitata henkilön kokemukseen perustuvaa mielipidettä. Asteikkokysymyksiin lisättiin myös neutraali vaihtoehto "en osaa sanoa", sillä se sulkee pois pakkovastaamisen ongelman. (Vilka 2007, 45 & Valli 2015, 47.) Lisäksi avoimia kysymyksiä hyödynnettiin, jotta vastaajat voivat tuoda vapaamuotoisesti kokemuksensa, ajatuksensa ja ideansa aiheista esille perusteellisesti (Valli 2015, 71).

Hyvän kyselylomakkeen saavuttamiseksi sitä myös testattiin ennen käyttöönottoa kahdella perusjoukkoa vastaavalla ihmisellä, joka arvioi kyselylomaketta kriittisesti

(Vilkkä 2015, 108). Kyselylomaketta testasi varhaiskasvatuspalveluja käyttäviä vanhempia, joiden kokemusten mukaan sitä muokattiin tarkoitukseensa sopivaksi.

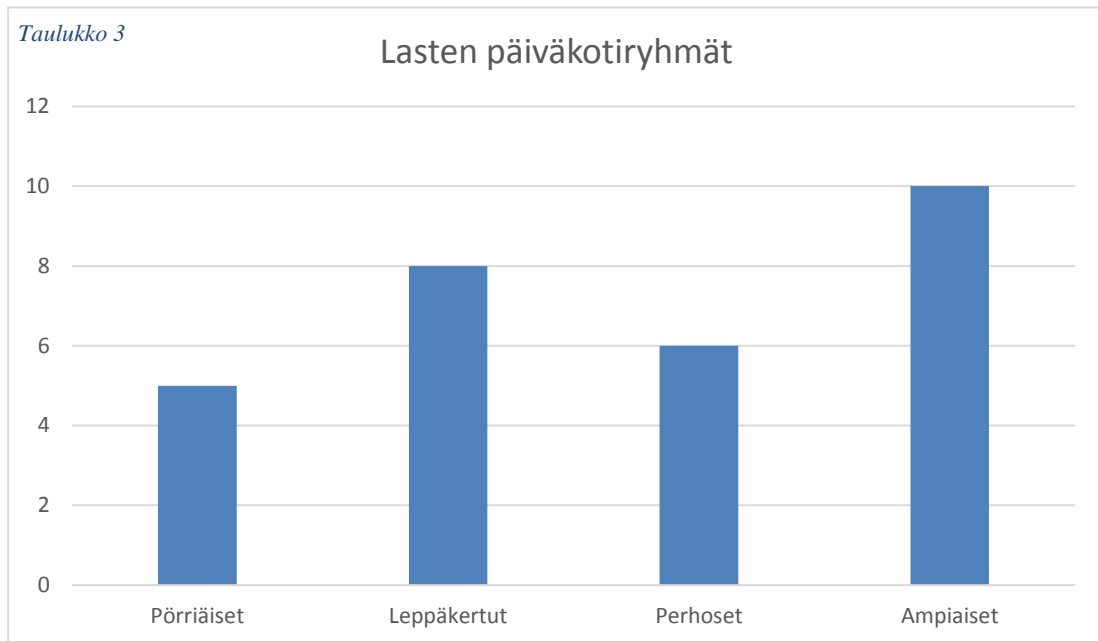
Kyselyt jaettiin kirjekuorissa saatekirjeen (LIITE 1.) ja arpalipukkeiden kera vanhemmille toukokuussa 2019 henkilökunnan toimesta. Tällöin asiakasperheitä päiväkodissa oli 66, joista osa oli jo kesälomilla. Kirjekuoria jaettiin näin ollen yhteensä 56 kappaletta, yksi kutakin perhettä kohden. Vastausaikaa vanhemmille annettiin reilu kaksi viikkoa. Vielä ennen palautuspäivää, päiväkodin johtaja laittoi sähköpostitse vanhemmille muistutuksen kyselyyn vastaamisesta. Kyselylomakkeita saatiin takaisin yhteensä 23 kappaletta. Kokonaisvastausprosentti oli näin ollen jaetut kyselyt huomioon ottaen 41,07%. Näistä vastauksista 34,78% sisälsi pelkästään suljettuihin kysymyksiin vastanneita. Loput 65,22% vastanneista olivat vastanneet vähintään yhteen avoimeen kysymykseen.

9 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kyselyyn vastasi 23 perhettä, joista kahdesta perheestä vastasi sekä isä että äiti. Yhteensä vastauksia saatiin näin ollen 25:ltä vanhemmalta. Kukaan vastaajista ei valinnut kohtaa muu huoltaja. Prosentuaalisesti vastaajista 8% oli isejä ja 92% äitejä.

Vastaajien lasten päiväkotiryhmät jakaantuivat seuraavanlaisesti. Pörriäisissä vastaajien lapsia oli viisi, leppäkertuissa kahdeksan, perhosissa kuusi ja ampiaisissa kymmenen. Kuudella vastaajista oli lapsia kahdessa eri ryhmässä. Yhden varhaiskasvatuksessa olevan lapsen vanhempia vastaajista oli 24% ja loput 76% useamman.

9.1 Päivähoidon aloitus

Varhaiskasvatuksen aloitus on merkittävä vaihe kasvatusyhteistyön lähtökohtien luomisessa, sillä silloin vanhemmat ovat usein aktiivisimpia. Varhaiskasvatuksen aloituksessa tärkeää on perheen ja henkilöstön tutustuminen toisiinsa. Perheelle on oikeus tietää ja tavata tulevan ryhmän henkilöstöä ennen uuteen ryhmään siirtymistä. Lasten vanhemmilla tulee olla mahdollisuus antaa haluamansa etukäteistieto lapsestaan itse ja henkilökunnan tulee hyödyntää sitä apuna lapsen siirtymäprosessissa. Perheellä tulee olla myös tilaisuus tutustua etukäteen varhaiskasvatuksen arkeen, sen toimintaympäristöön ja toimintakulttuuriin. Vanhempien osallisuus siirtymäprosesseissa tukee kasvatusyhteistyötä kodin ja varhaiskasvatuspaikan välillä. Aktiivisen osallisuuden toteutumiseksi henkilöstön tulee informoida ja motivoida vanhempia osallisuuteen sekä järjestää mahdollisuudet siihen (Karikoski & Tiilikka 2016, 92-93.)

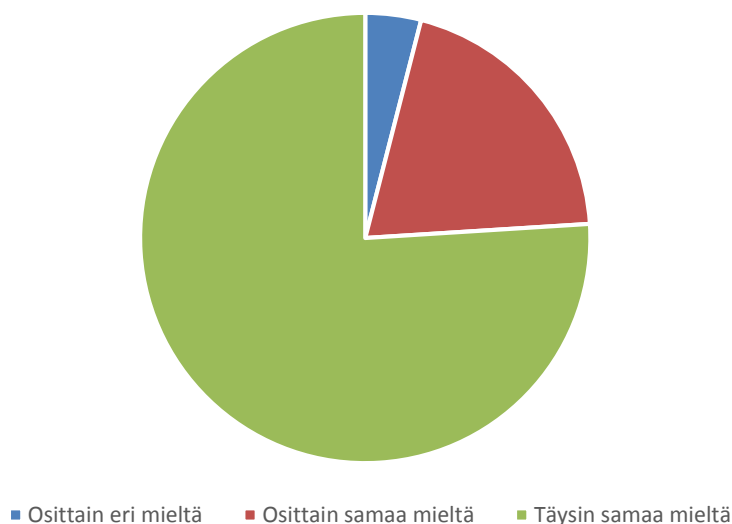
Väittämään ”Päivähoidon aloitusvaiheessa henkilökunta kuunteli minun odotuksiani ja toiveitani lapseni päivähoitoa koskien” vastaukset jakaantuivat seuraavasti: täysin samaa mieltä oli 20 (80%), osittain samaa mieltä 2 (8%) ja osittain eri mieltä oli 3 (12%).

”Sain riittävästi tukea henkilökunnalta päivähoito aloitusvaiheessa” väittämässä vastaajista täysin samaa mieltä oli 19 (76%), kolme (12%) osittain samaa mieltä ja kaksi (4%) osittain eri mieltä. Ei mielipidettä vastasi kaksi vastaajaa (8%). Riittävän tutustumisajan päiväkotiin ja sen henkilökuntaan päivähoito aloitusvaiheessa koki saaneensa täysin samaa mieltä olevat 17 (68%) vastaajaa. Osittain samaa mieltä oli kuusi (24%) ja kahdella (8%) ei ollut mielipidettä asiaan.

Avoimia vastauksia aihealue keräsi 11kpl. Avoimessa kysymyksessä kysyttiin palautetta ja/tai kehittämisen kohteita päiväkodille päivähoito aloitusvaiheesta. Pääasiassa avoimet vastaukset keräsivät kiitosta. Tyytyväisiä oltiin kokonaisuudessaan lapsen päivähoito aloittamisvaiheeseen ja tutustumiseen sekä tiloihin, toimintaan että henkilöstöön. Henkilöstön suhtautuminen uusiin lapsiin sekä vanhempiin sai myös kiitosta. Kehitettäväksi kohteiksi nostettiin erillisen aloituskeskustelun puuttuminen, koettu tiedon jakamisen vähyys päivittäisistä toiminnoista aloitusvaiheessa sekä alun viestinvaihdon puuttuminen lapsen päivän sujumisesta.

Taulukko 4.

Lapsen päivähoito aloitus sujui hyvin

Kuitenkin pääasiassa vanhemmat kokivat lastensa päivähoiton aloituksen sujuneen kokonaisuudessaan hyvin. ”Lapseni päivähoiton aloitus sujui mielestäni hyvin” väittämään vastaajista 19 (76%) oli täysin samaa mieltä, viisi (20%) osittain samaa mieltä ja vain yksi (4%) osittain eri mieltä.

9.2 Tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys

Päiväkodin tiedonkulku päivittäisissä kohtaamistilanteissa on toimivaa väittämään vastaajista 15 (60%) koki olevansa täysin samaa mieltä, yhdeksän (36%) osittain samaa mieltä ja yksi (4%) osittain eri mieltä. Nykyään yhteistyössä hyödynnetään paljon tieto- ja viestintäteknologiaa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 34). Kyselyssä väittämään ”päiväkodin tiedonkulku puhelimitse ja sähköpostitse on toimivaa” vastaajista 20 (80%) oli täysin samaa mieltä ja loput viisi (20%) osittain samaa mieltä.

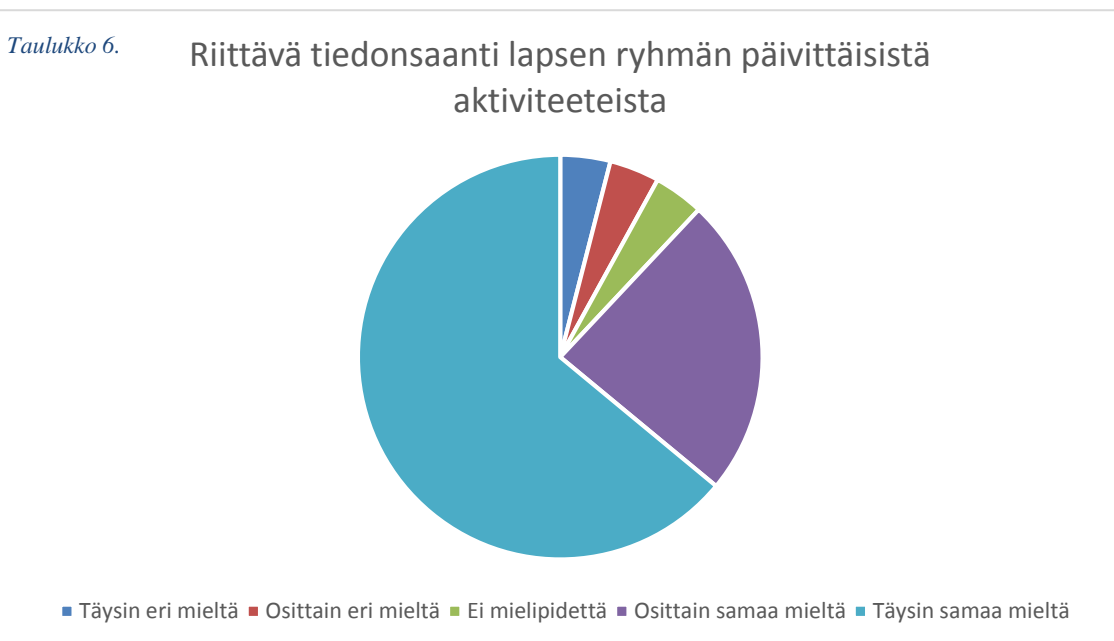

Tiedonkulku teknologiaa hyödyntäen sai korkeammat prosentit ”täysin samaa mieltä”-kategoriassa, joten kehitettävää löytyisi ehkä enemmän päivittäisistä kohtaamisista.

Pedagoginen dokumentointi on yksi keino mahdollistaa huoltajien osallistumisen ja osallisuuden toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 37). Sen avulla saadaan varhaiskasvatuksen toimintaa näkyväksi vanhemmille, jolloin vanhempi saa mahdollisuuden päästä osalliseksi lapsensa varhaiskasvatukseen. Päiväkodin arki on tehty vanhemmille riittävän näkyväksi

väittämän kanssa 21 (84%) vastaajaa oli täysin samaa mieltä, kaksi (8%) osittain samaa mieltä, yksi (4%) osittain eri mieltä ja yhdellä (4%) vastaajalla ei ollut mielipidettä.

Riittävästi tietoa lapsensa ryhmän päivittäisistä aktiviteeteista koki saaneensa 16 (64%) vastaajaa, jotka olivat täysin samaa mieltä. Osittain samaa mieltä koki olevansa kuusi (24%), osittain eri mieltä yksi (4%) ja täysin eri mieltä myös yksi (4%). Yhdellä vastaajalla (4%) ei ollut mielipidettä.

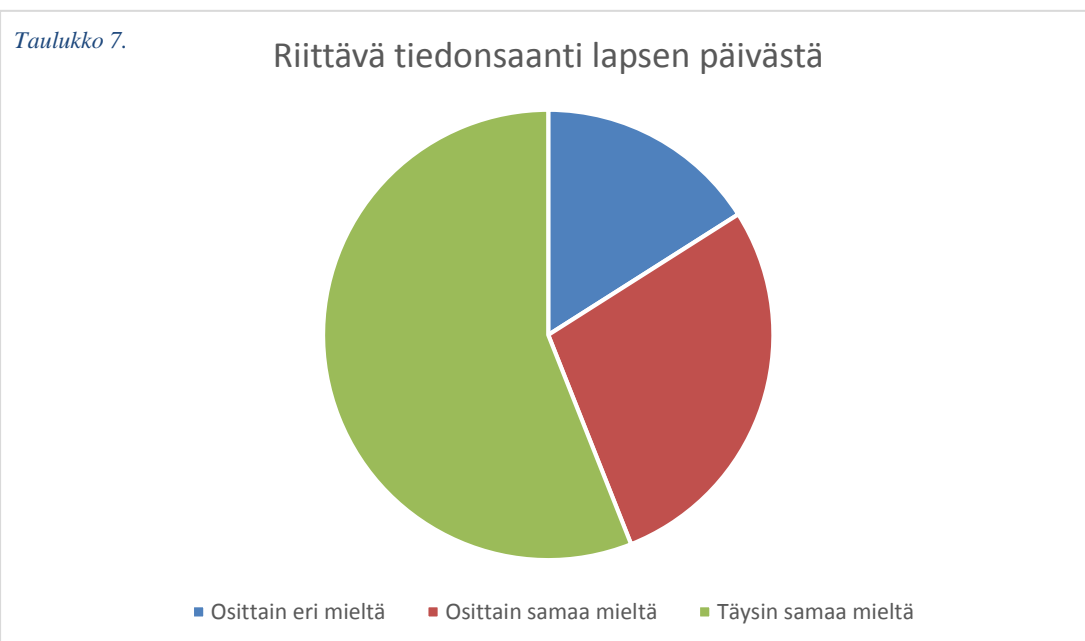

Aihealue kirvoitti avoimia vastauksia kymmenen kappaletta. Avoimessa kysymyksessä kysyttiin palautetta ja/tai kehittämisen kohteita päiväkodille tiedonkulusta ja toiminnan näkyvyydestä. Vastauksista puolet olivat kiitosta tiedonkulun toimivuudesta ja toiminnan näkyvyydestä. Erityisesti vastauksissa nousi esiin WhatsApp -sovelluksen hyödyntäminen tiedottamisen kanavana sekä toiminnan näkyväksi tekevänä kuvin ja viikko-ohjelmin. Kehittämisen kohteeksi nousi WhatsApp -ryhmän perustaminen tiedonvälitykseen ja toiminnan näkyvyyden parantamiseen. Kaikilla ryhmillä ei siis ole suljettua WhatsApp -keskusteluryhmää luotuna.

9.3 Päivähoidon arki

”Lapsen päiväkotiin tuontitilanteissa minut huomioidaan riittävästi henkilökunnan toimesta” väittämässä vastaajista 14 (56%) oli täysin samaa mieltä, yhdeksän (36%) osittain samaa mieltä ja kaksi (8%) osittain eri mieltä. Hakutilanteissa vastaavat kokemukset olivat samankaltaiset. Täysin samaa mieltä oli 17 (68%) vastaajaa, osittain samaa mieltä kuusi (24%) ja osittain eri mieltä kaksi (8%). Tyytyväisempiä oltiin hakutilanteisiin. Usein vanhemmat korostavat lyhyitä tapaamisia ja kuulumisten vaihtoa lapsen tuonti- ja hakutilanteissa. Tämä päivittäinen arkinen kuulluksi tuleminen kokemus, ylläpitää yhteyden ja avoimuuden jatkuvuutta sekä luottamuksen ilmapiiriä. (Karila 2006, 99-101; Tiilikka 2005, 160-163.)

”Yleisesti päivittäisissä kohtaamistilanteissa on riittävästi aikaa keskustella henkilökunnan kanssa” väittämään vastaajista 12 (48%) oli täysin samaa mieltä, 11 (44%) osittain samaa mieltä ja yksi (4%) täysin eri mieltä. Yhdellä vastaajalla (4%) ei ollut mielipidettä riittävästä ajasta. Riittävästi lapsensa päivästä tietoa koki saaneensa 14 (56%) vastaajaa, jotka olivat täysin samaa mieltä. Seitsemän (28%) oli osittain samaa mieltä ja neljä (16%) oli osittain eri mieltä. Tämä tulos tulee esiin myös vahvasti avoimissa vastauksissa. Vanhemmat toivoivat enemmän tietoa lapsensa päivän sujuvuudesta ja toiminnoista. Tämän kehityskohteen suhteen henkilökunnan tulisi pohtia, miten tiedonsaantia voisi heidän toimestaan kehittää ja mahdollisesti osallistaa vanhempia kertomaan, mitä he tahtoisivat erityisesti tietää.

”Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja arvostaa mielipiteitäni ja toiveitani lapseni hoitoon ja kasvatukseen liittyen” väittämässä vastaajista peräti 18 (72%) oli täysin samaa mieltä ja loput seitsemän (28%) osittain samaa mieltä. Osiin eriteltynä ruokailuun liittyen täysin samaa mieltä oli 20 (80%), neljä (16%) osittain samaa mieltä ja yhdellä (4%) ei ollut mielipidettä. Päivälepoon liittyen täysin samaa mieltä oli 19 (76%) ja osittain samaa mieltä kuusi (24%). Ulkoilusta täysin samaa mieltä oli 20 (80%), osittain samaa mieltä kolme (12%) ja kahdella (8%) vastaajalla ei ollut mielipidettä.

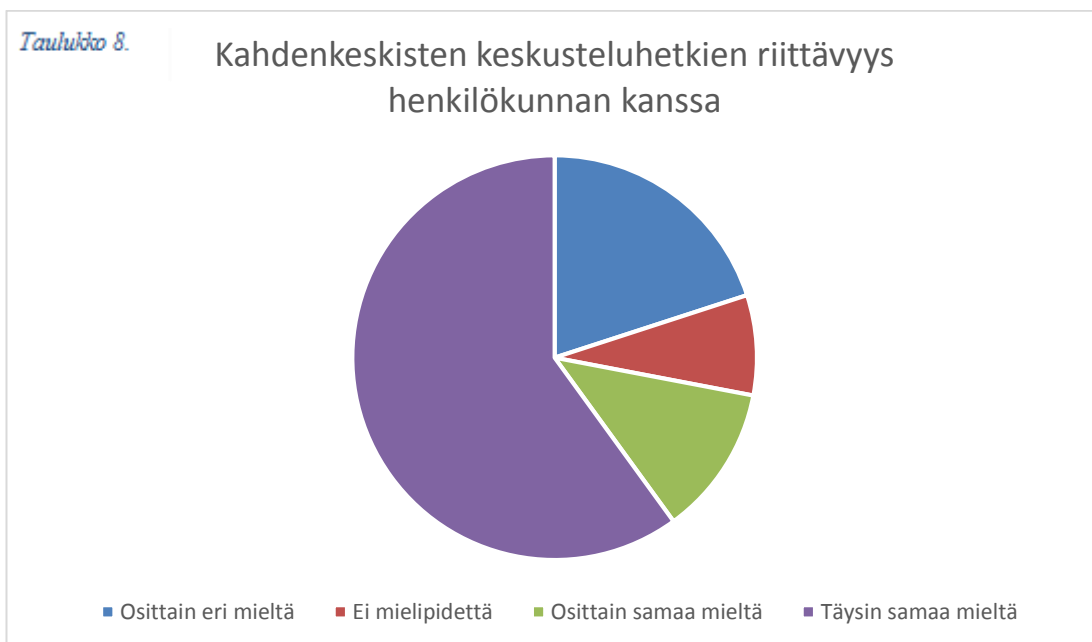
Avoimeen kysymykseen aihealueesta vastauksia kertyi kahdeksan kappaletta. Avoimessa kysymyksessä kysyttiin palautetta ja/tai kehittämisen kohteita päiväkodille päivähoiton arjesta. Kiitosta sai lasten yksilölliset huomioonnot päivähoiton arjessa. Toiveita oli enemmistä keskusteluista vanhempien ja henkilöstön välillä. Vanhemmat toivoivat myös saavansa enemmän tietoa lapsen päivän sujumisesta ja päivän tapahtumista hakutilanteissa. Osa vastaajista koki, että tietoa saa todella niukasti, ellei itse kysy. Kiire mainittiin useammassa vastauksessa estävänä tekijänä arjen mielekkäisiin kohtaamisiin koskien sekä vanhempia itseään että henkilöstöä.

9.4 Vuorovaikutus henkilökunnan kanssa

”Päiväkoti järjestää riittävästi yhteisiä tapahtumia” väittämään vastaajista 24 (96%) oli täysin samaa mieltä ja yksi (4%) osittain samaa mieltä. Vanhempainiltojen riittävyys koettiin hajanaisemmin. Riittävyteen täysin samaa mieltä oli 17 (68%) ja osittain samaa mieltä neljä (16%). Yksi (4%) vastaaja oli osittain eri mieltä ja kolme (12%) ei ollut asiasta mitään mieltä. Vanhempien osallisuutta voidaan edistää esimerkiksi yhteisillä perinteillä, tapahtumilla ja vanhempainiltoja muokkaamalla (Heinonen ym. 2016, 231-233).

”Kahdenkeskeisiä keskusteluhetkiä päiväkodin henkilökunnan kanssa järjestetään riittävän usein” väittämässä 15 (60%) vastaajaa oli täysin samaa mieltä, kolme (12%) osittain samaa mieltä, viisi (20%) osittain eri mieltä ja kahdella (8%) ei ollut mielipidettä asiasta. Helppoutteen keskustella perheen asioista avoimesti päiväkodin henkilökunnan kanssa oli täysin samaa mieltä 20 (80%) ja loput viisi (20%) vastaajaa osittain samaa mieltä. Päiväkodin henkilökunta tarjoaa riittävästi tukea perheen

elämäntilanteen muuttuessa väittämässä peräti seitsemällä (28%) vastaajista ei ollut mielipidettä. 16 (64%) vastaajista olivat täysin samaa mieltä ja loput kaksi (8%) vastaajaa oli osittain samaa mieltä.

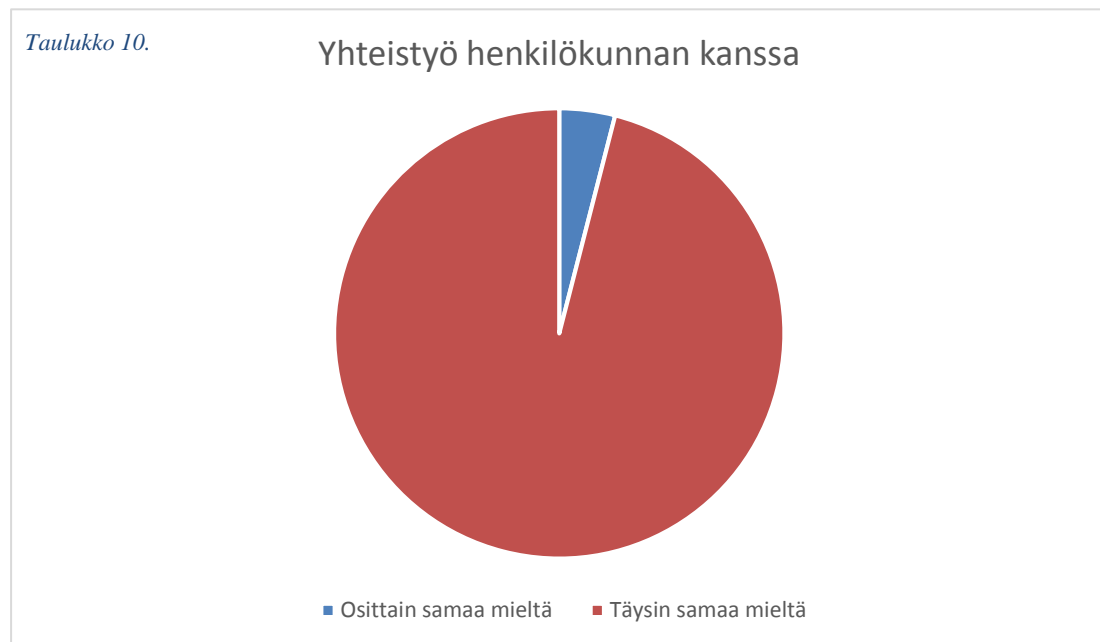

”Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja ottaa mielellään vastaan ideoita ja ajatuksia vanhemmilta” väitteessä 21 (84%) oli täysin samaa mieltä, kaksi (8%) osittain samaa mieltä ja kahdella (8%) vastaajalla ei ollut mielipidettä asiaan. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa henkilöstön tulee arvostaa huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä ja viestinnässä henkilöstöllä tulee olla aktiivinen kysymysten esittäjän rooli. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 30; Heinonen ym. 2016, 231-233). ”Päiväkodin henkilökunta kyselee mielipiteitäni ja toiveitani lapseni

päivähoitoon liittyen” väitteessä täysin samaa mieltä oli 17 (68%), osittain samaa mieltä kolme (12%) ja osittain eri mieltä oli myös kolme (12%). Kahdella (8%) vastaajalla ei ollut mielipidettä.

Kokonaisuudessaan väittämästä ”yhteistyö päiväkodin henkilökunnan kanssa sujuu hyvin” vastaajista täysin samaa mieltä oli 24 (96%) ja yksi (4%) oli osittain samaa mieltä.

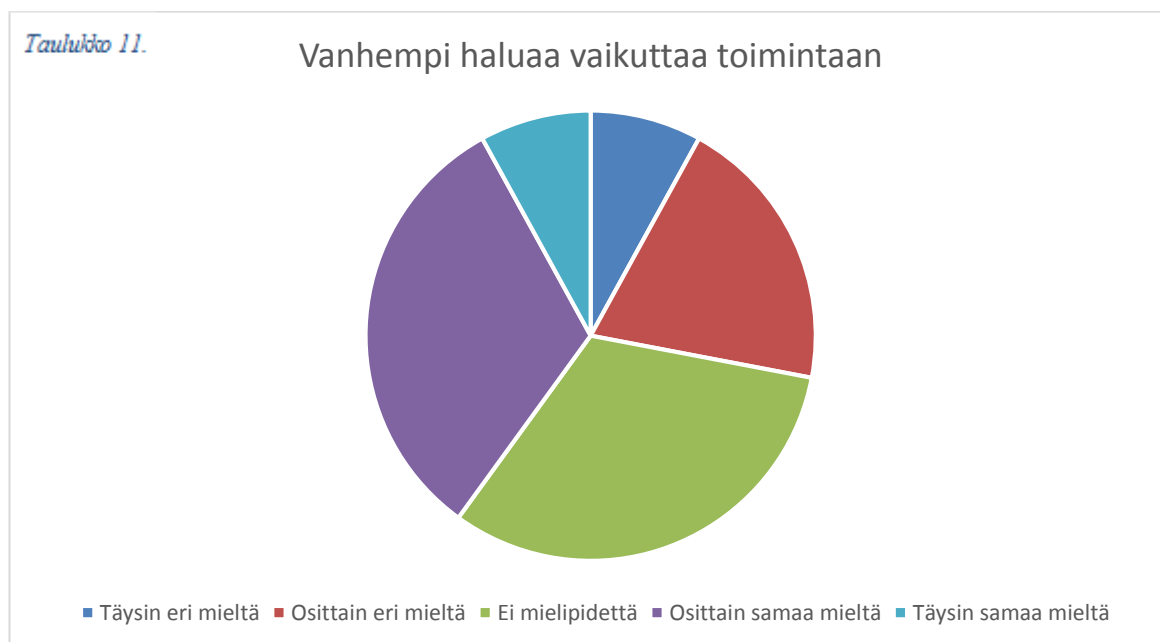

Avoimeen kysymykseen vastauksia tuli vain kuusi kappaletta. Avoimessa kysymyksessä kysyttiin palautetta ja/tai kehittämisen kohteita päiväkodille yhteistyöstä henkilökunnan kanssa. Avoimissa vastauksissa kehuja tuli yleisesti yhteistyön toimivuudesta. Yksittäisiä toivomuksia tuli tapahtumien ajoissa ilmoittamisesta sekä vanhempainiltojen mahdollistamisesta heillekin, jotka eivät lastenhoitoapua arkeensa saa.

9.5 Vaikuttaminen

”Haluan vaikuttaa siihen, mitä päiväkodissa tehdään” väittämässä täysin samaa mieltä oli vain kaksi (8%) vastaajaa, osittain samaa mieltä kahdeksan (32%), osittain eri mieltä viisi (20%) ja täysin eri mieltä kaksi (8%). Ei mielipidettä vastasi kahdeksan vastaajista (32%). Vanhemmista koki tekevänsä aloitteita ja ehdotuksia päiväkodin toimintaan liittyen yksi (4%) täysin samaa mieltä oleva ja kuusi (24%) osittain samaa

mieltä olevaa. Osittain eri mieltä oli viisi (20%) vastaajaa ja täysin eri mieltä kymmenen (40%). Kolmella (12%) ei ollut mielipidettä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön vastuulla on luoda sisällölliset ja rakenteelliset edellytykset vanhempien osallisuudelle (Kaskela & Kekkonen 2006, 25.) Vanhemmille on tehty mahdolliseksi osallistua päiväkodin toiminnan suunnitteluun väittämässä jakaantuvat mielipiteet taas reilusti. Täysin samaa mieltä oli neljä (16%) vastaajaa, osittain samaa mieltä kahdeksan (32%), osittain eri mieltä kaksi (8%) ja täysin eri mieltä myös kaksi (8%). Loput yhdeksän (36%) vastaajaa vastasivat ei mielipidettä. ”Vanhemmille on tehty mahdolliseksi osallistua päiväkodin toimintaan” väittämässä tuli myös hajontaa. Täysin samaa mieltä oli kuusi (24%) vastaajaa, osittain samaa mieltä seitsemän (28%), osittain eri mieltä yksi (4%) ja täysin eri mieltä myös yksi (4%). Loput kymmenen vastaajaa (40%) valitsivat ei mielipidettä. ”Vanhemmille on tehty mahdolliseksi palautteen ja kehitysideoiden antaminen päiväkodille” väitteessä taas jopa 15 (60%) vastaajaa oli täysin samaa mieltä, viisi (20%) osittain samaa mieltä ja vain yksi (4%) oli osittain eri mieltä. Neljä (16%) vastaajista valitsi ei mielipidettä.

Palautteen ja kehitysideoiden mahdollistaminen sai korkeimmat prosentit samanmielisyydestä, mutta tavallaan se sisältyy myös kohtaan osallistuminen toiminnan suunnitteluun, mikä ei taas saanut niin korkeita samanmielisyyss -prosentteja. Tästä voisi vetää johtopäätöksen, että henkilökunnalta toivotaan lisää aktiivisuutta vanhempien mukaan ottamiselle. Kuitenkin halu vaikuttaa toimintaan hajautti mielipiteitä

reippaasti, mutta se voi johtua myös siitä, että vastaajat eivät mahdollisesti tiedä, miten ja mihin he voisivat olla vaikuttamassa. Tämä saattaa näkyä kaikkien tämän kategorian vastauksissa voimakkaasti lisääntyneissä ”ei mielipidettä” -vastauksissa.

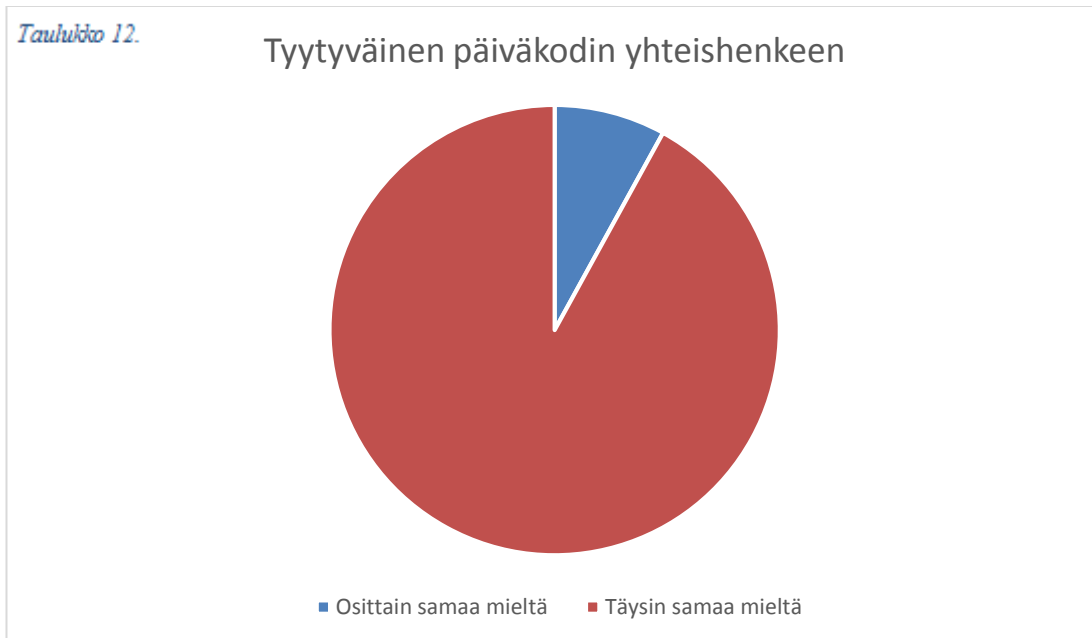
Aihealueen viimeinen asennekysymys vanhempien osallistumisesta toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen antoi seuraavanlaiset tulokset. Väite oli, että ”päivähoidon henkilökunnan tulisi hoitaa toiminnan suunnittelu ja toteutus ilman vanhempien osallistumista”. Täysin samaa mieltä oli yksi (4%) vastaaja, osittain samaa mieltä kuusi (24%), osittain eri mieltä seitsemän (28%) ja täysin eri mieltä kolme (12%). Kahdeksan (32%) vastaajaa vastasi ei mielipidettä.

Avoimessa kysymyksessä kysyttiin palautetta ja/tai kehittämisen kohteita päiväkodille vaikuttamisesta. Erityisesti kysyttiin myös mihin vanhempi haluaisi vaikuttaa. Vastauksia tuli kuusi kappaletta. Vastauksissa pääasiassa kerrottiin, ettei vanhempi koe tarvetta vaikuttaa mihinkään, sillä on tyytyväinen nykyiseen toimintaan ja luottaa henkilökunnan ammattitaitoon. Yksittäisinä toiveina tuli, että ulkoiltaisiiin lasten kanssa mahdollisimman paljon ja lisää kyselyitä ja/tai aloitelaatikko vanhemmille.

9.6 Yhteisöllisyys

”Koen olevani tervetullut lapseni päiväkotiin” väittämä jakoi vastaajat seuraavasti; täysin samaa mieltä oli 24 (96%) vastaajaa ja osittain samaa mieltä yksi (4%). Vastaajista koki 21 (84%) olevansa täysin samaa mieltä, että voi olla oma itsensä ja sanoa ääneen ajatuksiaan päiväkotiyhteisössä. Loput neljä (16%) olivat väittämän kanssa osittain samaa mieltä. Vanhemmat myös kokivat saavansa tasa-arvoista kohtelua päiväkodin henkilökunnalta. Täysin samaa mieltä oli 22 (88%) vastaajista ja loput kolme (12%) olivat osittain samaa mieltä. Osallisuuden pohjan voidaan nähdä rakentuvan varhaiskasvatuspaikan ja kodin väliselle yhteistyölle sekä varhaiskasvatuspaikan toimintakulttuurille. Tärkeätä on välittää vanhemmille tunne siitä, että he ovat tervetulleita arjessa, ja että heidän yhteistyötään arvostetaan ja pidetään merkittävänä. Avoin ja kannustava ilmapiiri ovat osallisuuden edellytyksiä. (Heinonen ym. 2016, 229.)

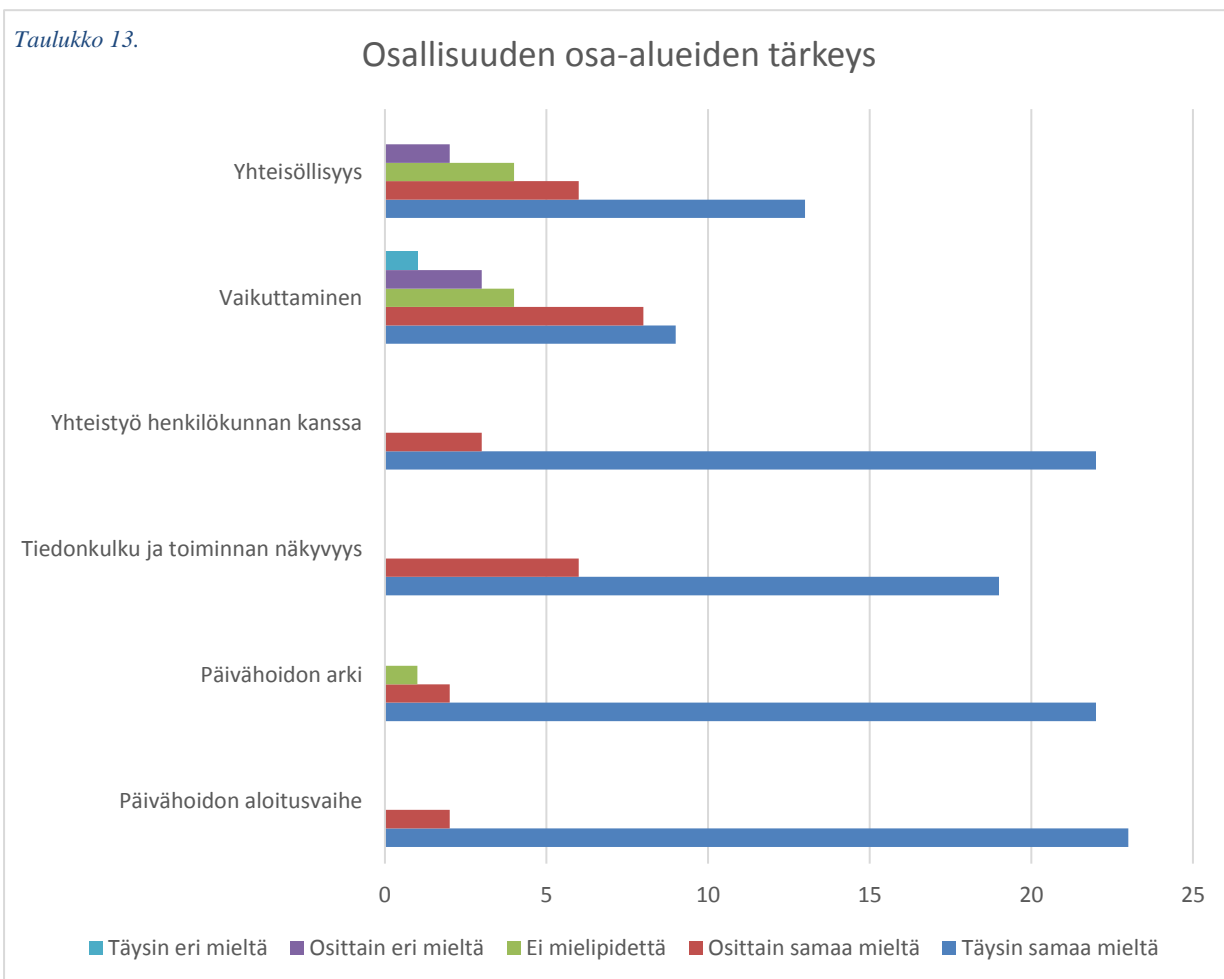
”Lasten vanhempien kesken on hyvä yhteishenki” väittämän kanssa 15 (60%) oli täysin samaa mieltä, kolme (12%) osittain samaa mieltä ja loput seitsemän (28%) vastasi ei mielihoidettua. Kokonaisuudessaan tyytyväisiä päiväkodin yhteishengen oli täysin samaa mieltä olleet 23 (92%) vastaajaa ja osittain samaa mieltä olleet kaksi (8%).

Avoimessa kysymyksessä kysyttiin palautetta ja/tai kehittämisen kohteita päiväkodille yhteisöllisyydestä. Avoimia vastauksia tuli kuusi kappaletta, joista jokainen oli kiitosta päiväkodin yhteishengestä ja sen järjestämistä yhteisistä tapahtumista, joissa vanhemmat pääsevät tutustumaan paremmin toisiinsa.

9.7 Osallisuuden osa-alueiden tärkeys

Tässä osiossa kysymys kuului; sinulle tärkeitä osallisuuden kokemuksessa on.. Vastauksia tarkastelen yhteiskaaviossa kokonaistilanteen näkemiseksi.

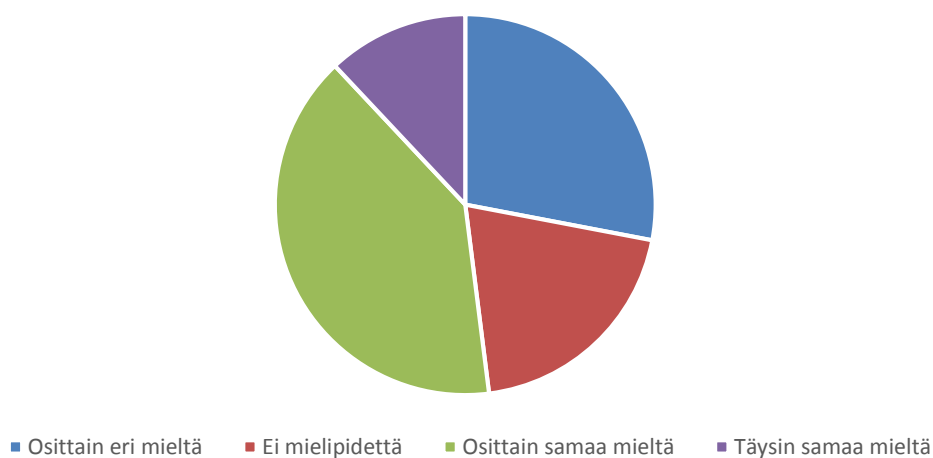

Jos tarkastelee täysin samaa mieltä olevien palkkeja, tärkeimmäksi järjestyksessä nousi päivähoidon aloitusvaihe, sitten jaetulle kakkossijalle nousi yhteistyö henkilökunnan kanssa ja päivähoidon arki. Tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys ei jää kauaksi kärjestä, mutta sitten alkaa tulemaan enemmän hajontaa. Yhteisöllisyys vie voiton vaikuttamisesta, mutta hajontaa on molempien osa-alueiden vastauksissa. Vaikuttaminen sai ainoana osa-alueena yhden täysin eri mieltä vastauksen. Avoimessa kysymyksessä kysyttiin palautetta ja/tai kehittämisen kohteita päiväkodille vanhempien osallisuuden toteutumisesta kokonaisuudessaan. Tähän avoimeen kysymykseen ei tullut yhtään vastausta.

9.8 Vanhempaintoiminta

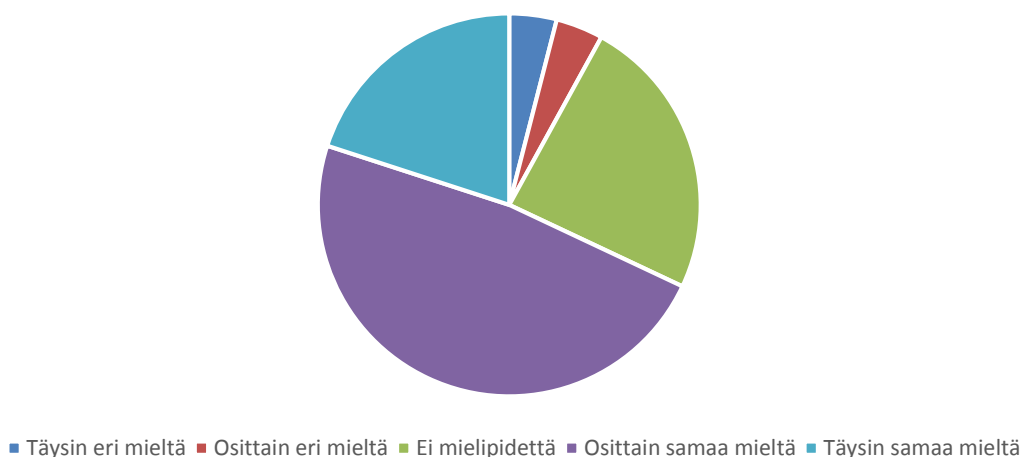
Kiinnostuneisuus vanhempaintoimintaan osallistumisesta jakoi mielipiteitä. Täysin samaa mieltä kolme (12%) vastaajaa, osittain samaa mieltä kymmenen (40%), osittain eri mieltä oli seitsemän (28%) ja ei mielipidettä vastasi viisi (20%). Varsinaisesti halu osallistua vanhempaintoimintaan jossain muodossa keräsi täysin samaa mieltä olevia viisi (20%), osittain samaa mieltä oli 12 (48%), osittain eri mieltä yksi (4%) ja yksi (4%) täysin eri mieltä. Ei mielipidettä vastasi kuusi (24%) vastaajaa.

Taulukko 14. Kiinnostunut vanhempaintoimintaan osallistumisesta

Taulukko 15.

Halu osallistua toimintaan jossain muodossa

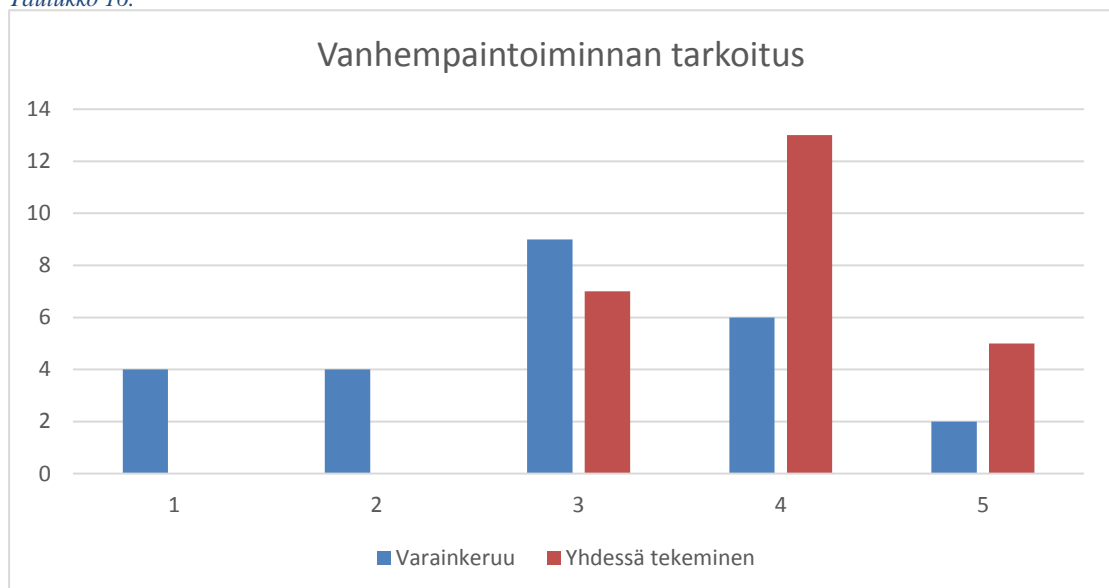

Väitteeseen ”minulla on riittävästi tietoa vanhempain toiminnan muodoista” (vanhempainyhdistys, toimikunta) vastattiin seuraavanlaisesti. Täysin samaa mieltä oli kaksi

(8%) vastaajaa, osittain samaa mieltä kolme (12%), osittain eri mieltä seitsemän (28%), täysin eri mieltä myös seitsemän (28%) ja ei mielipidettä vastasi kuusi (24%).

”Vanhempain toiminta tulisi olla varainkeruuta” väittämä sai täysin samaa mieltä vastauksia vain kaksi (8%), osittain samaa mieltä oli kuusi (24%) vastaajaa. Osittain eri mieltä ja täysin eri mieltä vastauksia oli molempia neljä (16%). Vastaajista yhdeksän (36%) vastasi ei mielipidettä. ”Vanhempain toiminta tulisi olla yhdessä tekemistä (talkoita, yhteisiä tilaisuuksia)” väittämä aiheutti vähemmän hajontaa. Täysin samaa mieltä oli viisi (20%), osittain samaa mieltä 13 (52%) ja lopuilla seitsemällä (28%) vastaajalla ei ollut mielipidettä asiasta. Taulukossa 16: 1=täysin eri mieltä, 2=osittain eri mieltä, 3= ei mielipidettä, 4=osittain samaa mieltä ja 5=täysin samaa mieltä.

Taulukko 16.

Vanhempain toiminnan mahdollisuuksista voidaan antaa vaikuttaa päiväkodin toimintaan oltiin taas monta mieltä. Täysin samaa mieltä oli kaksi (8%) vastaajaa, osittain samaa mieltä kymmenen (40%), osittain eri mieltä viisi (20%) ja täysin eri mieltä kolme (12%). Ei mielipidettä vastasi viisi (20%) vastaajaa. Tärkeitä vanhempain toiminnan aloittamisessa on pohtia sen rooli ja tehtävät toimintaympäristössään. Painotetaan varainkeruuta, vaikuttamista vai järjestetäänkö yhteistoiminnallisia tapahtumia, retkiä, kerhoja tai vertaistoimintaa. Olennaista on selkiyttää vanhempain toiminnan rooli käytännöllä keskustelua siitä vanhempien ja henkilöstön kesken. Kun vanhempain toiminta on määritelty tarpeeksi selkeäksi, on vanhempien helpompi osallistua siihen omilla tavoillaan. (Arminen, Helenius, Lång & Metso 2013, 231 – 232.)

”Minulla on jo käytännön kokemusta vanhempain toimintaan osallistumisesta” väitteestä täysin samaa mieltä oli vain yksi vastaaja (4%), osittain samaa mieltä kaksi (8%), osittain eri mieltä neljä (16%) ja täysin eri mieltä 15 (60%). Ei mielipidettä vastasi kolme (12%) vastaajaa. Tästä voisi päätellä, että suurimmalla osalla ei ole ennestään kokemusta vanhempain toimintaan osallistumisesta.

Tässä osiossa oli poikkeuksellisesti kaksi avointa vastausmahdollisuutta. Toisessa annettiin vapaa sana ajatuksista kohdistuen vanhempain toimintaan. Toisessa kyseltiin ideoita ja toiveita sekä konkreettisia resursseja vanhempien suunnalta vanhempain toimintaa ajatellen (esimerkkeinä taidot ja kontaktit). Yhteensä näihin kahteen avoimeen vastausmahdollisuuteen tuli kahdeksan vastausta. Pääasiallisesti vastaukset kohdistuivat halun tutustua muihin perheisiin paremmin sekä yhteisöllisyyden lisäämiseen vanhempain toiminnan kautta. Kommentteja tuli myös vapaaehtoisuudesta pienimuotoiseen päiväkodin tukemiseen sekä vanhempain toimintaan osallistumiseen.

9.9 Yhteenveto

Päivähoidon aloituksen vanhemmat kokivat sujuneen pääasiassa hyvin. Aihealueeseen tuli muutamia yksittäisiä palautteita, joiden pohjalta toimintaa voidaan parantaa entisestään. Henkilöstön tulee huolehtia, että jokaisen lapsen kohdalla pidetään erillinen aloituskeskustelu. Päivähoidon alussa erityisesti on tärkeää raportoida vanhemmille tilanteen ja heidän tarpeidensa mukaisesti lapsen päivän sujumuudesta, esimerkiksi viesteillä tai muulla vanhempien kanssa sovitulla tavalla. Tästä voi vanhempien kanssa keskustella, että riittääkö heille vain hakutilanteissa lapsen päivästä kertominen vai kokevatko he alussa tarpeelliseksi saada päivän ajanakin välitietoja lapsestaan.

Tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys aihealueessa tulokset olivat myös melko positiivisia. Tiedonkulku teknologiaa hyödyntäen on toimivaa, väite sai korkeammat prosentit ”täysin samaa mieltä” olevien -kategoriassa, kuin vastaava koskien päivittäisiä kohtaamisia tiedonkulussa. Konkreettisia toiveita ja kehitettävää löytyi siitä, että kaikilla ryhmillä ei ole käytössä WhatsApp -keskustelupalvelua, joka koettiin sitä käyttävissä

ryhmissä erittäin hyväksi sekä tiedonkulussa, että toiminnan näkyväksi tekevänä työkaluna.

Päivähoidon arki aihealueesta voi todeta, että pääasiassa lapsen haku- ja tuontitilanteet ovat kunnossa, mutta osa vanhemmista koki niissä tapahtuvan tiedonvaihdon lapsesta olevan riittämätöntä. Vanhemmat toivoivat avoimissa vastauksissaankin enemmän tietoa lapsensa päivän sujuvuudesta ja toiminnoista. Tämän kehityskohteen suhteen henkilökunnan tulisi pohtia, miten tiedonsaantia voisi heidän toimestaan kehittää ja vaikka antaa vanhemmille itselleen mahdollisuus kertoa, että mitä he tahtoisivat erityisesti tietää. Kiire mainittiin useammassa vastauksessa estävänä tekijänä arjen mielekkäisiin kohtaamisiin koskien sekä vanhempia itseään että henkilöstöä. Tämä on linjassa teoriaosassa mainitun Soccan tutkimuksen kanssa, jossa vanhempien osallisuuden esteiksi osoittautuivat tällöin henkilöstön mielestä muun muassa vanhempien kiire sekä kasvokkain tapahtuvien kohtaamisten vähyys (Venninen ym. 2011, 55).

Vanhemmat kokivat henkilökunnan olevan kuuntelevaa ja arvostavaa heidän mielipiteitään ja toiveitaan kohtaan, jotka liittyvät heidän lapsensa hoitoon ja kasvatukseen. Myöskin eriteltyt päivittäisten toimintojen vastaukset tukivat tätä. Avoimissa vastauksissa kiiteltiin myös lasten yksilöllisestä huomioinnista.

Yhteistyö päiväkodin kanssa osio sai pääasiassa todella positiivista tulosta, sillä yhteistyö päiväkodin kanssa sujuu hyvin, sai jopa 96% täysin samaa mieltä vastauksia. Päiväkodin järjestämiin yhteisten tapahtumien määrään oltiin myös tyytyväisiä. Henkilökunnan vastaanottavuus vanhempien ideoille ja ajatuksille koettiin toimivaksi, mutta niiden aktiivisena kyselijänä tuli hieman enemmän osittain eri mieltä olevia, joten sillä saralla voisi olla kehitettävää. Osa vanhemmista koki, että kahdenkeskeisiä keskusteluhetkiä päiväkodin henkilökunnan kanssa ei heidän mielestään ole riittävästi, sillä 20% oli osittain eri mieltä, mutta kuitenkin helppoutteen keskustella perheen asioista avoimesti päiväkodin henkilökunnan kanssa olivat kaikki joko täysin samaa tai osittain samaa mieltä. Päiväkodin henkilökunta tarjoaa riittävästi tukea perheen elämäntilanteen muuttuessa väittämässä peräti 28%:lla vastaajista ei ollut mielipidettä, mikä ehkä voi johtua siitä, että perheellä ei ole ollut kyseistä tilannetta päivähoidon aikana. Loput vastaajat kokivat, että he saavat riittävästi tukea. Kokonaisuudessaan yhteistyö tuntuu vanhempien kokemuksella sujuvan hyvin. Yksittäisiä toivomuksia

tuli, joita kannattaa tarkastella. Henkilöstön on aina hyvä ilmoittaa tapahtumista ajoissa ja he voisivat pohtia, onko mahdollista järjestää vanhempainiltojen ajaksi lastenhoitoa sitä tarvitseville.

Vaikuttamisen osa-alue jakoi vanhempien mielipiteitä. Halu vaikuttaa toimintaan oli melko vähäistä tai asiasta ei ollut mielipidettä. Tämä tosin voi johtua siitä, että vanhemmat eivät välttämättä tiedä mihin he voisivat olla vaikuttamassa. Kokonaisuudessaan ehkä tietämättömyys mahdollisuuksista vaikuttamisen saralla näkyi korkeina tämän kategorian ”ei mielipidettä” -vastauksina. Vanhemmille on tehty mahdolliseksi palautteen ja kehitysideoiden antaminen päiväkodille väite oli ainoa, joka keräsi enemmistön (80%) joko täysin samaa mieltä olevia tai osittain samaa mieltä olevia. Aihealueen viimeinen asennekysymys siitä, että päivähoiton henkilökunnan tulisi hoitaa toiminnan suunnittelu ja toteutus ilman vanhempien osallistumista hajautti taas vastaukset vahvasti.

Avoimissa vastauksissa tuli pääasiassa selväksi, etteivät osa vanhemmista koe tarvetta vaikuttaa mihinkään, sillä ovat tyytyväisiä nykyiseen toimintaan ja luottavat henkilökunnan ammattitaitoon. Yksittäisinä toiveina tuli, että ulkoiltaisiin lasten kanssa mahdollisimman paljon ja lisää kyselyitä ja/tai aloitelaatikko vanhemmille. Olisi hyvä idea saada joka ryhmään joku kanava, mitä kautta vanhemmat saisivat antaa halutessaan anonyymisti palautetta. Toisena asiana ideoita vastaanottava laatikko tai vaikka ”toivepuu” olisi hyvä olla. Sillä tavalla saataisiin aktiivisesti kannustettua vanhempia esittämään toiveitaan ja laskettaisiin kynnystä matalammaksi toiminnan suunnittelun osallisuuteen.

Yhteisöllisyys koettiin vanhempien mielestä pääasiassa hyvin toteutuvaksi. Vanhemmat kokivat olevansa tervetulleita lapsensa päiväkotiin, heitä kohdeltavan tasa-arvoisesti henkilökunnan toimesta ja pystyvänsä olemaan oma itsensä sekä ilmaisemaan itseään päiväkotiyhteisössään. Lasten vanhempien kesken on hyvä yhteishenki, väittämä tuotti 28% ”ei mielipidettä” -vastauksia, mutta kokonaisuudessaan kuitenkin oli tyytyväisiä päiväkodin yhteishenkeen. Avoimissa vastauksissa näkyi myös positiivisesti näyttäytyvä yhteisöllisyys, sillä kiitosta tuli päiväkodin yhteishengestä ja sen järjestämistä yhteisistä tapahtumista, joissa vanhemmat pääsevät tutustumaan paremmin toisiinsa.

Vanhempien mielestä tärkeimmät osa-alueet osallisuudessa kokemuksessa heille on päivähoiton aloitusvaihe, sitten jaetulle kakkossijalle nousi yhteistyö henkilökunnan kanssa ja päivähoiton arki. Tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys ei jää kauaksi kärjestä. Yhteisöllisyys vie voiton vaikuttamisesta, mutta hajontaa on molempien osa-alueiden vastauksissa. Vaikuttaminen sai ainoana osa-alueena yhden täysin eri mieltä vastauksen.

Kiinnostuneisuus ja halu osallistua vanhempaintoimintaan jakoi mielipiteitä. Noin puolet vastaajista olivat kiinnostuneita ja halusivat osallistua vanhempaintoimintaan jossain muodossa. Ei mielipidettä -vastausvaihtoehto sai myös suosiota, mutta se voi johtua siitä, ettei suurimmalla osalla vanhemmilla ole tietoa vanhempaintoiminnasta, kuten muista vastauksista kävi ilmi. Varainkeruun ja yhteisen tekemisen välillä useampi vanhempi valitsi yhdessä tekemisen vanhempaintoiminnan tarkoitukseksi. Tuloksia ja avoimista vastauksista tulkiten vanhemmat olisivat kiinnostuneet vanhempaintoiminnasta yhteisen tekemisen kanavana, joka pienissä määrin toimisi myös varainkeruuna. Tämän kaltaiselle vanhempaintoiminnalle voisi olla toimintamuotoina muun muassa pienimuotoisten tapahtumien järjestäminen, talkootyöskentely, kerhot ja vertaistoiminta. Mielenkiintoista oli, että 48% vastaajista oli vähintään osittain samaa mieltä siitä, että vanhempaintoiminnan tulisi mahdollistaa vaikuttamisen päiväkodin toimintaan. Vaikuttaminen vanhempaintoiminnan kautta tuntui ilmeisesti vanhemmille luonnolliselta kanavalta.

10 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tutkimustulosten luotettavuutta voidaan arvioida sen perusteella, onko otos kuinka edustava ja riittävän suuri. Myös vastausprosentti ja kysymysten kattavuus tutkimusongelmaan nähden vaikuttavat tutkimuksen luotettavuuteen. (Heikkilä 2008, 188.) Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa mitataan sen validiteettia sekä reliabiliteettia. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä eli sen kykyä mitata sitä, mitä

on tarkoituskin mitata, kun taas reliabiliteetti tarkoittaa tulosten tarkkuutta eli sitä, että tutkimustuloksissa ei esiinny sattumanvaraisuutta. (Heikkilä 2008, 29–30.)

Tämä tutkimus Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhempien kokemuksista osallisuudestaan ei ole yleistettävissä muihin päiväkoteihin. Vastaukset kertovat jotain ainostaan kyseisen tutkimuspäiväkodin vanhempien kokemuksista osallisuuteen liittyen. Vastausprosentti kaikista kyselytutkimuksen saaneista perheistä oli melko vähäinen (41,07%). Vastausten vähäisyyteen voi olla monia syitä. Ajankohtana kysely toteutettiin hieman liian myöhään, sillä osa perheistä oli jo lähtenyt lomalle. Vastausten vähäisyys voi johtua myös vanhempien kiireestä tai yksinkertaisesti siitä, että he eivät kokeneet kiinnostusta lomakkeen täyttöön. Kiinnostuksen puute taas voi johtua siitä, että vanhemmat eivät koe aihetta riittävän tärkeäksi, tai että he kokivat aiheen vaikeaksi lähestyä ja kyselylomakkeen haastavaksi. Lisäksi pohdin jälkikäteen, että ohjeistusta olisi tarvinnut muuttaa hieman, että se olisi kannustanut molempien vanhempien vastaamisen samaan lomakkeeseen. Koin perhekohtaisesti kyselylomakkeen jakamisen perustellummaksi, mutta ohjeistukseen olisi voinut kirjata, että molempien vastaaminen olisi tavoitteena. Nyt kyselylomakkeista 2 palautui oma-aloitteisesti niin, että molemmat vanhemmista olivat siihen vastanneet.

Paperisen kyselylomakkeen käyttö nosti esiin haasteita, joita etukäteen ei tullut ajatelleeksi. Tyypillisiä ongelmia ovat, että vaikka ohjeistuksessa pyydetään valitsemaan yksi sopivin vaihtoehto, osa vastaajista valitsee useamman tai jättää kokonaan valitsematta (Valli 2015, 50). Näin vastattujen kysymysten kohdalla koin parhaaksi laittaa virallisesti vastaukseksi 3 =ei mielipidettä, sillä en varmuudella voi tietää vastaajan ajatusta merkintöjen tai merkitsemättömyyden takana. En eritellyt näitä vastauksia ai-doista ”ei mielipidettä” -vastauksista, sillä niitä oli vähäinen määrä. Kaksi ei lainkaan vastattua kysymystä ja yksi kysymys, jossa oli kaksi valittua.

Kysely Pelastusarmeijan Porin päiväkodille kartoittaa monipuolisesti vanhempien käsityksiä heidän osallisuutensa kokemuksista lapsensa päivähoitoon liittyvissä asioissa. Kyselyn teemoiksi valikoituivat osallisuuden kannalta tärkeät ja siihen kiinteästi liittyvät aihealueet kuten yhteistyö henkilökunnan kanssa ja vaikuttaminen. Kysymykset pyrin muodostamaan neutraaleiksi väittämiksi arkikieleltä käyttäen. Tuloksia käsitellessäni huomasin osan kysymyksistä olevan ehkä liian samankaltaisia ja menevän

hieman päällekkäin. Osiot päivähoidon arki ja yhteistyö henkilökunnan kanssa osaluokissa on niin samoja elementtejä vuorovaikutuksesta, että ehkä ne olisivat voineet olla yhtä osiota tai tarkemmin rajattuja.

Osallisuuden käsitettä avasin vanhemmille saatekirjeessä. Vaikka osallisuuden käsite ei aukeaisi täysin selityksestä huolimatta, olivat kysymykset pääasiassa hyvin arkisia. Kyselylomakkeelle tuli myös vastausvaihtoehto ”ei mielipidettä”, jotta tulosten oikeellisuus ei vääristyisi, mikäli vanhempi ei ymmärrä kysymystä tai hänellä ei ole mielipidettä asiasta.

Tutkimustulokset siirsin tietokoneelle havaintomatriisiin. Excelin ohjelmassa laskin vastausten summia ja prosentteja, mutta tiedonkäsittelyssä paperilta tietokoneelle inhimillisten virheiden mahdollisuus on aina olemassa. Tarkastin tulosten oikeinkirjaamisen kahdesti. Tein kaaviot opinnäytetyön analyysin kannalta vain olennaisimmista tuloksista enkä kokenut tarpeelliseksi sitä, että lisäisin jokaisesta vastauksesta erikseen havainnollistavan kaavion. Tulosten käsittely ja avaaminen huolellisesti kysymyskerrollaan takaa sen, että kirjaamani tulokset kuvaavat kyselyn todellisia vastauksia.

11 POHDINTA

Opinnäytetyötä kokonaisuudessaan oli mielenkiintoista tehdä. Aiheen ajankohtaisuus teki työstä mielekkään, sillä uudistetut varhaiskasvatussuunnitelman perusteetkin (2018) ohjaavat varhaiskasvatusta painottumaan osallisuuden suuntaan. Opinnäytetyön tekeminen selvensi itselleni keinoja, miten vanhempien osallisuutta voidaan mahdollistaa. Kasvatusyhteistyö sekä osallisuus nousevat keskiöön laadukkaaseen varhaiskasvatukseen tähdätessä, ja kirjoittaessani opinnäytetyötä huomasin, miten paljon ne linkittyvät toisiinsa. Lähtökohtaisesti itselläni oli tietoa varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemyksistä osallisuudesta, joten oli erityisen arvokasta kuulla vanhempien näkemyksiä siitä, miten he kokevat oman osallisuutensa toteutuvan. Vanhempien osallisuudella ja kasvatusyhteistyöllä on valtava merkitys lasten laadukkaalle

varhaiskasvatukselle. He ovat kuitenkin omien lastensa asiantuntijoita, joita varhaiskasvattajat tukevat heidän kasvatustyössään.

Sain myös kerrytettyä tietoutta vanhempain toiminnasta, johon kosketukseni tähän saakka on ollut hyvin pintapuolinen. Vanhempain toiminta nimenomaan kasvatusyhteistyön ja osallisuuden lisääjänä kodin ja varhaiskasvatuksen välillä on kiinnostava aspekti ja mielestäni toimivana se sitä onkin.

Opinnäytetyöni tulokset antavat viitteitä Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhempien osallisuuden kokemuksista. Aina olisi parempi, mikäli vastausprosentti olisi ollut suurempi, mutta tulokset ovat ainakin tältä otannalta melko samanmieliset. Arvioisin näiden vastausten perusteella päiväkodin vanhempien osallisuuden olevan vanhempien kokemusten mukaan hyvällä lähtötasolla. Aina voi parantaa, ja tutkimuksen avulla päiväkotia saa tietoa näistä kehityksen kohteistaan. Tulosten perusteella vanhemmat olivat myös positiivisella asenteella mukana vanhempain toiminnan käynnistämisessä. Vastaajien mukaan päiväkotiin toivottaisiin vanhempain toiminnasta yhteisen tekemisen kanavaa, joka pienissä määrin toimisi myös varainkeruuna. Tältä tietopohjalta päiväkodin sekä vanhempien on helpompi lähteä kehittämään mahdollista vanhempain toimintaa, jonka kautta taas mahdollistuu uusi kanava vanhempien osallisuuden kokemiselle.

Se, että lähteekö päiväkodissa vanhempain toiminta onnistuneesti käyntiin, on käytännössä sivuseikka. Oleellista on tarjota vanhemmille mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa osallistua ja vaikuttaa, ns. luoda polku osallisuuteen. Viime kädessä vanhemmat aina päättävät itse, missä määrin tahtovat osallistua ja olla osallisina. Niin vanhempain toiminnassa, kuin kokonaisuudessaan lapsensa varhaiskasvatusyksikön toiminnassa.

LÄHTEET

Arminen, M., Helenius, J., Lång, N. & Metso, T. 2013. Reissuvihkosta dialogiin. Teoksessa Lämsä, A-L (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 223-244.

Edu.fi – opettajan verkkopalvelun www-sivut. Viitattu 8.7.2019. <https://www.edu.fi/>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. uud. p. Helsinki: Tammi.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita

Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hill, M., Davis, J., Prout, A. & Tisdall, K. 2004. Moving the participation agenda forward. *Children & Society* 18, 77-96.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 111.

Karhuniemi, T. 2013. Yhteistyön muodot ja välineet. Teoksessa Lämsä, A-L (toim.). Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus, 105-133.

Karikoski, H. & Tiilikka, A. 2016. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 78-98.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa K. Karila, M. Alasuutari, M. Hännikäinen, A-R. Nummenmaa & H. Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91-108.

Karila, K. 2011. Kohtaaminen ja keskustelut vanhempien kanssa. Teoksessa Nummenmaa, A. & Karila, K. 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOYpro Oy. 61–79.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes. Oppaita 63.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoido. Jyväskylä: PS-kustannus.

Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2016. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. 2. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lamminen, S. 2018. Vanhempien osallisuus Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksessa - vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa -vinkkivihko. Yamk-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.7.2019.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/143534/Vinkkivihko%20vanhempien%20osallisuus%20varhaiskasvatuksessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Madsen, M. 1999. Lasten äänet kuuluviin – Lasten mukaanotto paikalliseen päätöksentekoon. Helsinki: Sisäasianministeriö. Osallisuushanke.

Mäenpää, T. & Åstedt-Kurki, P. 2008. Cooperation between Finnish primary school nurses and pupil's parents. *International Nursing Review* 55, 219–226.

Pelastusarmeijan Porin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 15.5.2019. https://www.pelastusarmeija.fi/paikkakunnat/pori/paivakoti/Uusi_varhaiskasvatussuunnitelma.docx

Pelastusarmeijan www-sivut. Viitattu 22.8.2019. <https://www.pelastusarmeija.fi/>

Piironen, T. 2007. Ohjaajan opas lasten osallistavien ryhmien ohjaamiseen. Helsinki: Kuunnelkaa meitä – Lasten osallisuushanke 2006-2007/ Mun vuoro – Lasten osallisuushanke 2009-2011.

Rosenthal, S. & Nolan, M. 2013. A meta-ethnography and theory of parental ethical decision making in the neonatal intensive care unit. *Journal of Obstetric, Gynecologic and Neonatal Nursing* 42, 492–502.

Rönkä, A., Laakso, M-L., Tammelin, M., Metsäpelto, R-L., Sevon, E., Turja, L. & Poikonen, P. 2014. Aikuisten työ rytmittää lasten arjen. *Hyvinvointikatsaus* 25, 36–43. Viitattu 18.5.2019. https://www.stat.fi/ajk/tapahtumia/2014-02-26_ronka.pdf

Tiilikka, A. 2005. Äitien kasvatuskäsityksiä ja arviointeja hyvästä päiväkotikasvatuksesta. Väitöskirja. Oulun yliopisto. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9514276280.pdf>

Turja, L. 2016. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. 3. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 41-54.

Vaikuttava varhaiskasvatus. 2016. Opetushallitus. Viitattu 16.5.2019. https://www.oph.fi/download/176638_vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf

Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vanhempainliiton www-sivut. Viitattu 10.7.2019. <https://vanhempainliitto.fi/>

Vanhempainyhdistyksen perustamisopas. 2018. Suomen vanhempainliitto. Viitattu 10.7.2019. https://vanhempainliitto.fi/wp-content/uploads/2018/08/VANHEMPAINYHDISTYKSEN_PERUSTAMISOPAS_2018.pdf

Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540 muutoksineen.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 15.5.2019. https://www.oph.fi/download/195244_Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet19.12.2018.pdf

Venninen, T., Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä – mitä se lopulta tarkoittaa? Työpapereita 2011:2. Helsinki: Socca – Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Vuorenmaa, M. 2016. Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 8.5.2019. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/98335/978-952-03-0019-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hyvät Pelastusarmeijan Porin päiväkodin vanhemmat!

Olen Annina Pohjavirta ja opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi (AMK). Teen opinnäytetyötäni ja yhteistyökumppanina toimii teidän päiväkotinne. Opinnäytetyöni aiheena on vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa ja tarkoitukseni on selvittää, kuinka **te** vanhemmat koette oman osallisuutenne toteutuvan teidän päiväkotinne arjessa. Tutkimuksessani kartoitan myös halukkuuttanne vanhempain toiminnan aloittamiselle tulevaisuudessa.

”Osallisuus on kokonaisvaltainen sekä yksilön oma kokemus siitä, että voi vaikuttaa ja on arvostettu. Se on kuulumista johonkin sekä aitoa kuulluksi tulevista. Osallisuus perustuu vastavuoroisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja vapaaehtoisuuteen. Toteutuakseen se tarvitsee vuorovaikutusta, avointa ilmapiiriä ja sitoutumista. Osallisuuden pohja rakentuu vanhempien ja päiväkodin väliselle yhteistyölle sekä päiväkodissa vallitsevalle toimintakulttuurille.”

Vastaustenne perusteella teiltä saadaan arvokasta tietoa, jonka avulla voidaan kehittää kasvatusyhteistyötä teidän vanhempien ja päiväkotinne henkilökunnan välillä. Vastaajien kesken arvotaan myös **Leo’s leikkimaan lahjakortti** (Arvo 25€). Täytetty kyselylomake ja arpalipusta leikattu kanta palautetaan päiväkodille suljetussa kirjekuoressa. Lomakkeet käsitellään luottamuksellisesti, ja ne eivät sisällä tunnistetietoja. Tutkimuksen tuloksia käytetään ainoastaan opinnäytetyöni tutkimusaineistoksi. Päiväkodin henkilökunta ei näe täytettyjä lomakkeita.

Jos teillä on kysyttävää opinnäytetyötäni koskien, vastaan kysymyksiin mielelläni sähköpostitse. **KYSELYN VIIMEINEN PALAUTUSPÄIVÄ ON 7.6.!** Arvonta suoritetaan vastausajan umpeuduttua.

Kiitän vastauksistanne ja toivotan teille oikein hyvää kesää!

Ystävällisin terveisin,

Annina Pohjavirta

annina.pohjavirta@student.samk.fi

VANHEMPIEN KOKEMA OSALLISUUS PELASTUSARMEIJAN PORIN PÄIVÄKODISSA

1. Kyselyn täyttäjät (ympyröi vaihtoehto)

- äiti
- isä
- muu huoltaja

2. Lasten päiväkotiryhmä (voit ympyröidä useamman)

- pörriäiset
- leppäkertut
- perhoset
- ampiaiset

12 Ympyröi jokaisen kysymyksen oikealta puolelta
13 numero, joka vastaa parhaiten mielipidettäsi asiasta.
14 Käytä taulukon ylärivillä olevaa asteikkoa.

3. Päivähoidon aloitus	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei mielipidettä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Lapseni päivähoidon aloitus sujui mielestäni hyvin	1	2	3	4	5
Päivähoidon aloitusvaiheessa henkilökunta kuunteli minun odotuksiani ja toiveitani lapseni päivähoitoa koskien	1	2	3	4	5
Sain riittävästi tukea henkilökunnalta päivähoidon aloitusvaiheessa	1	2	3	4	5
Sain tutustumisaikaa riittävästi päiväkotiin ja sen henkilökuntaan päivähoidon aloitusvaiheessa	1	2	3	4	5

Mitä palautetta ja/tai kehittämisen kohteita tahtoisit antaa päiväkodille päivähoidon aloitusvaiheesta?

---

4. Tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei mielipidettä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Päiväkodin tiedonkulku päivittäisissä kohtaamistilanteissa on toimivaa	1	2	3	4	5
Päiväkodin tiedonkulku puhelimitse ja sähköpostitse on toimivaa	1	2	3	4	5
Saan riittävästi tietoa lapseni ryhmän päivittäisistä aktiviteeteista	1	2	3	4	5
Päiväkodin arki on tehty vanhemmille riittävän näkyväksi	1	2	3	4	5

Mitä palautetta ja/tai kehittämiskohteita tahtoisit antaa päiväkodille tiedonkulusta ja toiminnan näkyvyydestä?

---

5. Päivähoidon arki	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei mielipidettä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Lapsen päiväkotiin tuontitilanteissa minut huomioidaan riittävästi henkilökunnan toimesta	1	2	3	4	5
Lapsen päiväkodista hakutilanteissa minut huomioidaan riittävästi henkilökunnan toimesta	1	2	3	4	5
Päivittäisissä kohtaamistilanteissa on riittävästi aikaa keskustella henkilökunnan kanssa	1	2	3	4	5
Minulle kerrotaan lapseni päivästä riittävästi	1	2	3	4	5
Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja arvostaa mielipiteitäni ja toiveitani lapseni hoitoon ja kasvatukseen liittyen	1	2	3	4	5
Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja arvostaa mielipiteitäni ja toiveitani lapseni ruokailuun liittyen	1	2	3	4	5
Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja arvostaa mielipiteitäni ja toiveitani lapseni päivälepoon liittyen	1	2	3	4	5
Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja arvostaa mielipiteitäni ja toiveitani lapseni ulkoiluun liittyen	1	2	3	4	5

Mitä palautetta ja/tai kehittämisen kohteita tahtoisit antaa päiväkodille päivähoiton arjesta?

---

6. Yhteistyö henkilökunnan kanssa	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei mielipidettä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Yhteistyö päiväkodin henkilökunnan kanssa sujuu hyvin	1	2	3	4	5
Päiväkotijärjestää riittävästi yhteisiä tapahtumia	1	2	3	4	5
Vanhempainiltoja järjestetään riittävän usein	1	2	3	4	5
Kahdenkeskeisiä keskusteluhetkiä päiväkodin henkilökunnan kanssa järjestetään riittävän usein	1	2	3	4	5
Minun on helppo keskustella perheen asioista avoimesti päiväkodin henkilökunnan kanssa	1	2	3	4	5
Päiväkodin henkilökunta kuuntelee ja ottaa mielellään vastaan ideoita ja ajatuksia vanhemmilta	1	2	3	4	5
Päiväkodin henkilökunta kyselee mielipiteitäni ja toiveitani lapseni päivähoitoon liittyen	1	2	3	4	5
Päiväkodin henkilökunta tarjoaa riittävästi tukea perheen elämäntilanteen muuttuessa	1	2	3	4	5

Mitä palautetta ja/tai kehittämisen kohteita tahtoisit antaa päiväkodille yhteistyöstä henkilökunnan kanssa?

---

7. Vaikuttaminen	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei mielipidettä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Haluan vaikuttaa siihen, mitä päiväkodissa tehdään	1	2	3	4	5
Teen aloitteita ja ehdotuksia päiväkodin toimintaan liittyen	1	2	3	4	5
Vanhemmille on tehty mahdolliseksi osallistua päiväkodin toiminnan suunnitteluun	1	2	3	4	5
Vanhemmille on tehty mahdolliseksi osallistua päiväkodin toimintaan	1	2	3	4	5
Vanhemmille on tehty mahdolliseksi palautteen ja kehitysideoiden antaminen päiväkodille	1	2	3	4	5
Päivähoidon henkilökunnan tulisi mielestäni hoitaa toiminnan suunnittelu ja toteutus ilman vanhempien osallistumista	1	2	3	4	5

Mitä palautetta ja/tai kehittämisen kohteita tahtoisit antaa päiväkodille vaikuttamisesta? Jos haluat vaikuttaa päiväkodin toimintaan, niin MIHIN erityisesti?

---

8. Yhteisöllisyys	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei mielipidettä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koen olevani tervetullut lapseni päiväkotiin	1	2	3	4	5
Voin olla oma itseni ja sanoa ääneen ajatuksiani päiväkotiyhteisössä	1	2	3	4	5
Koen, että vanhemmat saavat tasa-arvoista kohtelua päiväkodin henkilökunnalta	1	2	3	4	5
Lasten vanhempien kesken on hyvä yhteishenki	1	2	3	4	5
Olen kokonaisuudessaan tyytyväinen päiväkodin yhteishenkeen	1	2	3	4	5

Mitä palautetta ja/tai kehittämisen kohteita tahtoisit antaa päiväkodille yhteisöllisyydestä?

---

9. Sinulle tärkeitä osallisuuden kokemuksessa on	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei mielipidettä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Päivähoidon aloitusvaihe	1	2	3	4	5
Päivähoidon arki	1	2	3	4	5
Tiedonkulku ja toiminnan näkyvyys	1	2	3	4	5
Yhteistyö henkilökunnan kanssa	1	2	3	4	5
Vaikuttaminen	1	2	3	4	5

Yhteisöllisyys	1	2	3	4	5
----------------	---	---	---	---	---

Mitä palautetta ja/tai kehittämisen kohteita tahtoisit antaa päiväkodille vanhempien osallisuuden toteutumisesta kokonaisuudessaan?

Pelastusarmeijan Porin päiväkodissa ollaan mahdollisesti syksyllä 2019 käynnistämässä vanhempainuudistusta, joko vanhempainyhdistyksen tai vanhempainuudistuksen muodossa. Tämä osio toimii kartoittavana tietona toiminnan aloittamisen kannattavuudelle ja teidän ajatusten kuulemiselle asian suhteen.

10. Vanhempainuudistus	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Olen kiinnostunut vanhempainuudistukseen osallistumisesta	1	2	3	4	5
Haluan osallistua jossain muodossa vanhempainuudistukseen	1	2	3	4	5
Minulla on riittävästi tietoa vanhempainuudistuksen muodoista (vanhempainyhdistys, toimikunta)	1	2	3	4	5
Vanhempainuudistus tulisi olla varainkeruuta	1	2	3	4	5
Vanhempainuudistus tulisi olla yhdessä tekemistä (talkoita, yhteisiä tilaisuuksia)	1	2	3	4	5
Vanhempainuudistuksen tulisi antaa mahdollisuuksia vaikuttaa päiväkodin toimintaan	1	2	3	4	5
Minulla on jo käytännön kokemusta vanhempainuudistukseen osallistumisesta	1	2	3	4	5

Vapaa sana vanhempainuudistuksesta.

Onko sinulla jo ideoita/toiveita/taitoja tai vaikka kontakteja vanhempainuudistusta ajatellen, joita haluaisit hyödynnettävän?

**KIITOS VASTAUKSESTANNE!
PALAUTA LOMAKE PÄIVÄKODIN HENKILÖKUNNALLE KIRJEKUORESSA
ARVAN KANNAN KERA JA OLET MUKANA LEO ´S LEIKKIMAAN
LAHJAKORTIN (ARVO 25€) ARVONNASSA!**